

**DEN EUROPEISKE PAKT OM
REGIONS- ELLER MINORITETSSPRÅK**

ÅTTENDE PERIODISKE RAPPORT

NORGE

Kommunal- og moderniseringsdepartementet

2020

Forord

Europarådets ministerråd vedtok den europeiske pakt om regions- eller minoritetsspråk (minoritetsspråkpakten) i 1992. Norge ratifiserte minoritetsspråkpakten i 1993, og den trådte i kraft i 1998. Dette er Norges åttende periodiske rapport om gjennomføringen av minoritetsspråkpakten.

I Norge har Kulturdepartementet et overordnet ansvar for en helhetlig språkpolitikk og dermed også et overordnet ansvar for urfolks- og minoritetsspråk. Forvaltningsansvaret for minoritetsspråkpakten er imidlertid organisert som en del av det same- og minoritetspolitiske ansvarsområdet, under Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Det er dermed sistnevnte departement som har hovedansvaret for gjennomføringen av minoritetsspråkpakten. Kommunal- og moderniseringsdepartementet har utarbeidet den åttende periodiske rapporten i samarbeid med andre berørte departementer.

I rapporten rapporteres det språk-for-språk. Rapporteringen på det enkelte språk følger oppsettet i minoritetsspråkpakten, artikkel-for-artikkel. Anbefalingene fra Ministerkomiteen og Ekspertkomiteen er besvart under det aktuelle språk anbefalingen gjelder. I rapporten er det lagt opp til at informasjon gitt i tidligere rapporteringer i minst mulig grad skal gjentas. Hovedfokuset i rapporten er lovendringer, politikktutvikling og tiltak som er iverksatt siden forrige rapportering. Ettersom rapporteringen på rammekonvensjonen om beskyttelse av nasjonale minoriteter og minoritetsspråkpakten er samkjørt, er det, for å unngå gjentakelse, kryssreferert fra omtalen i de enkelte rapportene. For å få et helhetlig bilde av politikken, bør Europarådet derfor lese de to rapportene i sammenheng.

Det er et grunnleggende prinsipp i rammekonvensjonen om beskyttelse av nasjonale minoriteter å inkludere de nasjonale minoritetene i arbeidet med saker som berører dem. De nasjonale minoritetenes organisasjoner, samiske organisasjoner og Sametinget ble informert om rapporteringen tidlig i prosessen. Organisasjonene og Sametinget ble samtidig orientert om muligheten til å sende "skyggerapporter" direkte til Europarådet. Kommunal- og moderniseringsdepartementet har tilbudt bistand med oversettelse av skyggerapporter.

Organisasjonene til de nasjonale minoritetene, i tillegg til samiske organisasjoner og Sametinget har videre blitt invitert til å komme med skriftlige innspill til rapportutkastet. Det har også vært mulig å komme med innspill muntlig, for de som måtte ønske det. Innspillene er blitt vurdert og fulgt opp av relevante departement. For å lette involveringen av berørte grupper ved utarbeidelse av Norges åttende periodiske rapport er utkast til rapport som vanlig utarbeidet på norsk, og oversatt til engelsk før oversendelse til Europarådet.

Norges åttende periodiske rapport om minoritetsspråkpakten foreligger derfor på norsk og engelsk og er tilgjengelig på regjeringens nettsider.

Øvrige dokumenter knyttet til alle Norges periodiske rapporteringer om minoritetsspråkpakten ligger på Kommunal- og moderniseringsdepartementets nettsider:

<https://www.regjeringen.no/no/tema/urfolk-og-minoriteter/nasjonale-minoriteter/midtspalte/minoritetssprakpakta/id86936/>

For ytterligere informasjon om arbeidet med oppfølging og rapportering på minoritetsspråkpakten, vennligst ta kontakt med:

Kommunal- og moderniseringsdepartementet
Same- og minoritetspolitisk avdeling
Postboks 8112 Dep

0032 OSLO

Tel.: (+ 47) 22 24 71 75

E-post: postmottak@kmd.dep.no

Innledende del

Regions- eller minoritetsspråk i Norge

Minoritetsspråkpakten gjelder for disse minoritetsspråkene i Norge:

- nordsamisk (del II og III)
- lulesamisk (del II)
- sørsamisk (del II)
- kvensk (del II)
- romanes (del II, som ikke-territorielt språk, jf. art. 7.5)
- romani (del II, som ikke-territorielt språk, jf. art. 7.5)

I forbindelse med syvende periodiske rapportering og i forkant av den åttende periodiske rapporteringen har norske myndigheter hatt dialog med Europarådets organer om hvilke språk som er omfattet av minoritetsspråkpakten for Norges del. Rapporten her legger til grunn samme forståelse av virkeområdet for minoritetsspråkpakten som vi ga i våre tilbakemeldinger i den syvende rapporteringsrunden og i forkant av åttende rapporteringsrunde.

Norge vil videre fortsette å anvende minoritetsspråkaktens del II på kvensk. Norske myndigheter er kjent med at en del av brukerne av det tradisjonelle språket, benytter andre navn på sitt språk, som "gammelfinsk", "vår finsk", "kvenfinsk", og "finsk". Tiltakene for "kvensk" i rapporten her omfatter alle varianter av det tradisjonelle språket, uavhengig av hva språket blir benevnt som av språkbrukerne.

Når det gjelder moderne finsk, slik det snakkes og skrives av majoriteten i Finland, viser vi til vurderinger oversendt i forbindelse med tidligere rapporteringer til Europarådet. Moderne finsk, forstått som majoritetsspråket i Finland, anses ikke å være omfattet av minoritetsspråkpakten i Norge.

I våre tilbakemeldinger i den sjuende rapporteringsrunden orienterte vi om at norske myndigheter ville undersøke muligheten av å utvide anvendelsesområdet for del III i minoritetsspråkpakten til flere språk enn nordsamisk. Kommunal- og moderniseringsdepartementet er i gang med en slik undersøkelse for lulesamisk, sørsamisk og kvensk, ment som et faglig kunnskapsgrunnlag for å kunne vurdere spørsmålet om Norge også bør inkludere disse språk i forpliktelser (undertakings) i minoritetsspråkpakten del III. Gjennomgangen gjøres i samråd med berørte departementer, og et rapportutkast vil bli sendt til språkfaglige miljøer og samiske og kvenske organisasjoner for innspill. Sametinget vil bli konsultert. Når rapporten er ferdigstilt, vil den bli publisert på departementets nettsider.

Tiltak for å informere om rettigheter og plikter etter minoritetsspråkpakten

Europarådets merknader og anbefalinger etter forrige rapporteringscyklus har blitt formidlet gjennom følgende kanaler:

- Presentasjon av anbefalingene fra Europarådet på Kontaktforum mellom nasjonale minoriteter og sentrale myndigheter i 2018.
- Publisering av dokumentene på engelsk og norsk på regjeringen.no.¹
- På nasjonalt nivå blir politikk, tiltak og midler over statsbudsjettet vedrørende minoritetsspråkene kort referert til i regjeringens budsjettforslag.
- Mange av tiltakene som nevnes i denne rapporten, blir gjennomført på regionalt og lokalt nivå. Det vises til redegjørelsen for de enkelte tiltakene.

---

¹ <https://www.regjeringen.no/no/tema/urfolk-og-minoriteter/nasjonale-minoriteter/midtpalte/rapporteringer-pa-rammekonvensjonen/id458136/>

Språkspesifikk del

Nordsamisk

Del II

Mål og prinsipper tilstrebet i samsvar med artikkel 2, paragraf 1

Artikkel 7

Mål og prinsipper

Vi gjør oppmerksom på at flere av tiltakene som det rapporteres på under artikkel 7 for nordsamisk også gjelder andre språk. Når det er mest hensiktsmessig, blir tiltakene omtalt samlet her. For å unngå gjentakelse er det krysreferert fra omtalen av andre språk lengre nede til denne delen av rapporten.

Artikkel 7.1.(a, b, c, d, e, f, g, h, i)

7.1.a:

Bevilgninger til museer og kulturarenaer

Kulturdepartementet bevilger årlig betydelige driftstilskudd til en rekke museer rundt om i landet som har en spesiell rolle i forvaltning og formidling av samisk kulturarv og språk, blant annet Varanger museum (samisk kultur) og Nord-Troms Museum (samisk kultur). En rekke andre museer har i senere tid hatt temporære utstillinger rettet mot formidling av samisk kultur og språk.

Kulturdepartementet har gjort store investeringer for å sette i gang og gjennomføre bygging av samiske kulturarenaer i Sápmi.

Det samiske nasjonalteatret *Beaivváš* ligger i Kautokeino. Alle teatrets produksjoner er på samisk, og teatret har en målsetting om å ivareta og bruke alle de samiske språkene i sin virksomhet. I tillegg simultan-tekstes de fleste av teatrets forestillinger til norsk og engelsk. *Beaivváš* har behov for nye lokaler. Regjeringen besluttet i juni 2018 at samlokalisering av teatret og Samisk videregående skole og reindriftsskole skal ligge til grunn for videre planlegging av nye lokaler for de to virksomhetene i Kautokeino. Sametingets plenum har sluttet seg til prosjektet. Regjeringen har i 2020 tildelt 6 mill. kroner til forprosjektering av nybygget. Planen er at forprosjektet skal være ferdig i løpet av våren 2021.

Norges arktiske universitetsmuseum er en del av Universitetet i Tromsø – Norges arktiske universitet og er Nord-Norges eldste vitenskapelige institusjon. Det har bidratt til kunnskap og innsikt i nordnorsk natur- og kulturhistorie, samfunn og livsgrunnlag siden 1872. I forbindelse med denne rapporten vil vi spesielt trekke frem to av museets faste utstillinger: *Sápmi – en nasjon blir til*, som

beskriver fremveksten av den moderne samebevegelsen og *Samisk etnografisk utstilling*, som beskriver samisk kulturutvikling fra de eldste kilder og fram til den 20. århundre.

Stedsnavnloven

Kulturdepartementet forvalter lov om stadnamn (stedsnavnloven), som gir vern til samiske og kvenske stedsnavn i tråd med internasjonale avtaler og konvensjoner. Stedsnavnloven sikrer bruk og videreføring av samiske og kvenske stedsnavn som viktige, nasjonale kulturminner gjennom synliggjøring av dem i det offentlige rom.

Stedsnavnloven § 11 gir bestemmelser om at samiske og kvenske stedsnavn, som blir brukt av folk som bor fast eller har næringsmessig tilknytning til stedet, skal til vanlig brukes av det offentlige for eksempel på kart, skilt og i register sammen med eventuelt norsk navn.

En lovendring i 2019 sikrer at navn på reinbeitedistrikt skal ha vedtak om skrivemåte etter reglene i stedsnavnloven. Reinbeitedistrikter bærer tradisjonelle samiske stedsnavn og er navn på samiske «administrative» inndelinger av landskapet.

Lovendringen i 2019 sikrer også tydelig klageadgang til Fylkesmannen dersom kommuner ikke følger reglene om å bruke samiske og kvenske stedsnavn. Når statsorganer bryter loven, skal det klages til overordnet organ.

Vegskilting

Når det gjelder vegskilting har om lag 180 nye steder i Nord-Norge fått, eller er i ferd med å få, skilt med navn på samisk eller kvensk fra 2019. Flertallet av stedene har tidligere bare hatt norske navn, og har fått, eller får, nye skilt der også stedets samiske navn er med. Alle de tre mest brukte samiske språkene (nordsamisk, lulesamisk og sørsamisk) er representert. Videre er det 50 nye kvenske navn. Spesielt i Nord-Troms og i Sør-Varanger er det nå svært mange steder som er skiltet både på norsk, nordsamisk og kvensk. Det statlige tippeselskapet Norsk tipping tilbyr eiere av idrettsanlegg som har mottatt tippemidler å sette opp skilt ved anleggene. Norsk tipping tilbyr skilt på bokmål, nynorsk, samisk og kvensk.

Nasjonalbibliotekets arbeid

Nasjonalbiblioteket arbeider løpende med innhenting, katalogisering, digitalisering, presentasjon og publisering av samisk og kvensk materiale, samt referansespørsmål og problemstillinger knyttet til dette. En utfordring for digitalisering av samiske publikasjoner i Nasjonalbiblioteket har vært mangelen på velfungerende programmer for automatisk bokstavgjenkjenning. Språkbanken i Nasjonalbiblioteket har derfor utviklet programmer for bokstavgjenkjenning for nordsamisk og lulesamisk som tas i bruk i Nasjonalbibliotekets digitaliseringsvirksomhet (2019). Programmene vil også bli gjort fritt tilgjengelige for andre brukere.

Nasjonalbiblioteket har siden 1992 hatt ansvar for Samisk bibliografi i Norge som inneholder oversikt over samiske og samisk-relevante utgivelser: Bøker, småtrykk, periodika, offentlige publikasjoner, lydbøker og artikler i bøker og tidsskrift. Utgivelsene inkluderer både samiske titler og litteratur som berører samisk kultur skrevet på andre språk enn samisk. Siden 2017 har Nasjonalbiblioteket hatt ansvar for en felles samisk bibliografi for Norge, Sverige, Finland og Russland.

Nasjonalbiblioteket har et godt etablert samarbeid med Sametinget og andre samiske institusjoner i Sápmi (tradisjonelle samiske områder i Norge, Finland, Russland og Sverige) om utvikling av klassifikasjonssystemet *Løøv*, utarbeidet spesielt for Samisk bibliografi ved daværende Universitetet i Tromsø. *Løøv* et system skreddersydd for samiske forhold og tema.

Nasjonalbiblioteket og Sametinget har også et nettverksbasert samarbeid. Fylkesbibliotek og folkebibliotek som jobber spesielt med samisk har også etablert nettverkssamarbeid.

I 2017 var det markering av 100-årsjubileet for samenes første landsmøte i 1917. Jubileet var en nasjonal markering i all hovedsak i forbindelse med Samefolkets dag 6. februar 2017. Jubileet markerte og formidlet kunnskap om samene, samisk kultur og historie i et 100-årsperspektiv.

Jubileumsåret 2017 (Tråante) ble markert ved en rekke tiltak for samiske språk, blant annet tre monterutstillinger på Nasjonalbiblioteket med samisk materiale, artikkel i *Aftenposten historie*, samt plakattutstilling. På samefolkets dag 6. februar i jubileumsåret lanserte Nasjonalbiblioteket felles Samisk bibliografi for Norge, Sverige, Finland og Russland. I tillegg ble en plakattutstilling om samiske forhold i anledning jubileumsåret 2017 tilbudt alle folkebibliotek i landet.

Nasjonalbiblioteket holdt i 2018 et arkivseminar om samisk materiale i samarbeid med Samisk Hus, og i forbindelse med Urfolksspråkåret 2019 arrangerte Nasjonalbiblioteket et fagseminar om samiske språk og samisk kultur.

Norsk filminstitutt

Norsk filminstitutt forvalter tilskudd til filmformidling etter Forskrift om tilskudd til filmformidling, fastsatt 12. oktober 2016. Blant annet kan Norsk filminstitutt gi tilskudd til versjonering (såkalt dubbing) av barnefilm til norsk og samisk.

Internasjonalt samisk filmsenter (ISFI)

Internasjonalt samisk filmsenter (ISFI) mottar tilskudd over statsbudsjettet til drift av ISFI og tilskudd til samiske audiovisuelle produksjoner. Tilskuddet skal tilrettelegge for samisk film og annen samisk audiovisuell produksjon.

Utredning av offisielt navn på Kongeriket Norge

Kommunal- og moderniseringsdepartementet arbeider med en utredning av offisielt navn på Kongeriket Norge på nord-, sør- og lulesamisk språk.

7.1.b:

Kommunereform

Regjeringen har gjennomført en kommunereform som har redusert antall kommuner. Hensikten er å ha større og sterkere kommuner som kan gi bedre tjenester og utvikle næringsliv og lokalsamfunn. I arbeidet med kommunereformen har regjeringen vært opptatt av å ta vare på samiske språk, og la til grunn at samiske språkbrukere ikke skulle komme dårligere ut som følge av endringer av kommunegrensene.

For både å ivareta behovene til samiske språkbrukere og sikre en hensiktsmessig kommunestruktur, har regjeringen vektlagt samisk bosetting.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet konsulterte med Sametinget i tråd med Prosedyrer for konsultasjoner mellom statlige myndigheter og Sametinget om forslag til endringer i kommunestrukturen som berørte samiske interesser. Det ble avholdt politiske konsultasjoner i saken i mars 2017. Sametinget ble gitt mulighet til å uttale seg om sammenslåinger basert på kommunenes egne vedtak, fylkesmennes tilrådninger og departementets vurderinger. Der det var uenighet, ble Sametingets syn gjengitt under det enkelte forslag til sammenslåing.

7.1.c:

Oppfølging av NOU 2016: 18 Hjertespråket

Som beskrevet i forrige rapport til Europarådet i 2017, leverte et offentlig utvalg rapporten NOU 2016: 18 Hjertespråket til Kommunal- og moderniseringsdepartementet i 2016. Rapporten inneholder en rekke forslag til lovendringer for å styrke samiske språkrettigheter, og andre forslag til tiltak for å fremme styrking av de tre samiske språkene, nord-, lule- og sørsamisk i Norge. En oppsummering av hovedtrekkene i rapporten ble gitt i forrige rapport. Kommunal- og moderniseringsdepartementet arbeider nå med oppfølging av utvalgets forslag. Oppfølgingen skjer i samarbeid med andre departementer og i dialog med Sametinget.

7.1.d:

Ny kommune i forvaltningsområdet for samisk språk

Tjeldsund kommune ble i 2020 innlemmet i forvaltningsområdet for samisk språk. Å bli innlemmet i forvaltningsområdet innebærer at samisk og norsk er likestilte språk. Innbyggerne har rett til å bli betjent og få svar på samisk når de henvender seg til offentlige etater, og de har flere rettigheter til opplæring i og på samisk. Innlemmelse av Tjeldsund kommune vil være et viktig bidrag for ivaretagelse og revitalisering av samisk språk i det markasamiske området.

Urfolksspråkåret

I forbindelse med FNs internasjonale år for urfolksspråk i 2019 støttet regjeringen Sametinget med 2 mill. kroner. Norge var partner for urfolksspråkåret.

Justissektoren og kriminalomsorgen

Som et ledd i oppfølgingen av utredningen NOU 2016: 18 Hjertespråket er det oppstilt et mål om at kriminalomsorgen, politiet og domstolene på sikt skal ha informasjon på sine nettsider på de tre samiske språkene nordsamisk, sørsamisk og lulesamisk. Det er også et mål at flere sentrale skjemaer til bruk for publikum i deres samhandling med justissektoren oversettes til de tre samiske språkene.

Det er en forutsetning for at det skal benyttes samisk i rettsvesenet at det finnes juridisk terminologi på samisk. Det er igangsatt et samarbeid mellom Universitetet i Tromsø – Norges arktiske universitet, Domstoladministrasjonen og Justis- og beredskapsdepartementet med siktemål å videreutvikle juridisk terminologi på nordsamisk, samt utvikle juridisk terminologi på sør- og lulesamisk.

Styrking av språk- og kulturkompetanse i politiet og kriminalomsorgen er viktig for å heve samisk deltakelse og samisk språks utbredelse i etatene. Som et ledd i arbeidet med å legge til rette for samisk språk i kriminalomsorgen er all generell informasjon knyttet til kriminalomsorgen på nettsiden kriminalomsorgen.no oversatt til nordsamisk. I utlysningsteksten til opptak til fengselsutdanningen oppfordres særlig personer med samisk tilhørighet til å søke.

Tromsø fengsel og Vadsø fengsel er særlig tilrettelagt for samiske innsatte. Informasjon knyttet til fengslene og straffegjennomføringen er oversatt til nordsamisk, og begge fengslene er særlig tilrettelagt for nordsamisk språk.

I 2018 innledet kriminalomsorgen et samarbeidsprosjekt med Samisk nasjonal kompetansetjeneste – psykisk helsevern og rus, Universitetssykehuset i Tromsø, Tromsø kommune og organisasjonene Way-back og Barn av rusmisbrukere. Målet for samarbeidet har vært å bedre helsetilbudet, tilgjengeligheten og tilbakeføringsarbeidet gjennom å gjøre behandlingstilbudet for samiske innsatte

likeverdig, og gi et tilbud som er språk- og kulturtilpasset. Videokonferanse er et av tiltakene som er innført, noe som har bidratt til mer tilgjengelig helsehjelp og bedre samhandling om hjelp til samiske innsatte.

Politiet innførte i 2019 et nytt saksbehandlings- og arkivsystem. Systemet er tilrettelagt slik at alle brukere kan benytte brevmaler på både nord- og sørsamisk. Systemet dekker virksomhetsområdene ledelse, styring og støttefag (for eksempel HR - HMS) i tillegg til forvaltningssaker. Tilretteleggingen av samiske brevmaler er et første steg på veien til at politiet selv kan tilrettelegge ytterligere for saksbehandlingsstøtte på samisk innenfor de nevnte saksbehandlingsprosessene.

7.1.e:

Sametingets ansvar

Sametinget mottar midler for å kunne ivareta sine oppgaver overfor hele den samiske befolkningen. Sametinget skal "arbeide for vern og videre utvikling av samiske språk i Norge" jf. Lov 12. juni 1987 nr. 56 om Sametinget og andre samiske rettsforhold (sameloven) § 3-12. I 2019 mottok Sametinget 497 mill. kroner. Sametinget velger selv hvordan midlene fordeles.

7.1.f:

Samisk i skolen

Tabellen under viser antall elever som i skoleårene 2018/2019 og 2019/2020 hadde samisk som første- og andrespråk i grunnskole og videregående opplæring:

Skoleår	Språk	Førstespråk	Andrespråk
Grunnskole			
2018- 2019	Nordsamisk	892	1276
	Sørsamisk	26	85
	Lulesamisk	34	81
2019- 2020	Nordsamisk	893	1293
	Sørsamisk	28	85
	Lulesamisk	33	77
Videregående opplæring			
2018- 2019	Nordsamisk	200	248
	Sørsamisk	5	11
	Lulesamisk	-	14
2019- 2020	Nordsamisk	174	243
	Sørsamisk	4	6
	Lulesamisk	-	15

I forvaltningsområdet for samisk språk har alle elever i grunnskolealder rett til opplæring i og på samisk. Kommunene i forvaltningsområdet kan vedta at alle elever i kommunen skal ha opplæring i samisk.

Utvikling av samiske læremidler

Sametinget har ansvar for utvikling av samiske læremidler innenfor budsjettetrammen satt av Stortinget som bevilgende myndighet. Nye læreplaner gjelder fra skolestart høsten 2020. Derfor vil det være behov for oppdatering og utvikling av mange læremidler. I statsbudsjettet for 2020 er det bevilget 15 mill. kroner til oversetting, tilpasning og utvikling av digitale læremidler på samiske språk. Et viktig tiltak i Digitaliseringsstrategien for grunnsopplæringen er den femårige satsingen *Den teknologiske skolesekken* som blant annet skal gi kunnskap om og forståelse for teknologi, algoritmisk tenkning og programmering og tilgang til gode digitale læremidler. Satsingen inneholder åtte ulike tiltak for blant annet utstyr til programmering og kjøp og utvikling av digitale læremidler. Både i 2018 og i 2019 har Utdanningsdirektoratet lyst ut midler til utvikling av digitale læremidler til fagfornyelsen gjennom denne satsingen, og det er gitt støtte til utvikling av samiske læremiddel i duodji og musikk.

Fjernundervisning

I samarbeid med Samisk høgskole har Fylkesmannen i Troms og Finnmark arrangert fjernundervisningsseminar for ca. 50 fjernundervisningslærere høsten 2019.

Det er etablert en ressursgruppe med erfarne fjernundervisningslærere og Samisk høgskole fra årsskiftet 2020. Fylkesmannen i Troms og Finnmark administrerer gruppen. Gruppen har som målsetting å forbedre kvaliteten på fjernundervisningen, gjøre fjernundervisningen kvalitetsmessig mer lik fra alle tilbydere, initiere utviklingstiltak og planlegge etterutdanningsseminarer for lærerne som gir fjernundervisning.

Fylkesmannen i Troms og Finnmark skal også initiere tiltak for å forbedre informasjonen til samiske elever og foreldre som bor utenfor forvaltningskommunene. Dette arbeidet er stilt i bero på grunn av koronasituasjonen.

7.1.g:

Voksenopplæring

Kommunene har ansvar for å legge til rette for voksenopplæring, også i regions- og minoritetsspråk. Både studieforbund (paraplyorganisasjon med opplæring for voksne som hovedformål) og kommunene kan sette i gang tilbud dersom det kommer ønsket om dette.

7.1.h:

Studier i og på samisk

Samisk høgskole er unik ved at den har nordsamisk som arbeidsspråk. Høgskolen tilbyr studium i nordsamisk språk, i tillegg til studier på nordsamisk innenfor en rekke fagområder, blant annet lærerutdanning, duodji (tradisjonelt samisk kunsthåndverk) og journalistikk. Universitetet i Tromsø – Norges arktiske universitet kan gi doktorgrad innenfor alle sine fagområder og tilbyr studier i nordsamisk til og med ph.d-nivå. Universitetet har også lektorutdanning i samisk (trinn 8 – 13) og samisk som valgfag i annen lærerutdanning. Mange fagområder ved universitetet har perspektiver som er relevante for samisk språk, kultur og samfunn.

I budsjettet for 2020 har Universitetet i Tromsø fått midler til å utvikle en samisk sykepleierutdanning i samarbeid med Samisk høgskole. Samisk høgskole vil ha ansvar for emnene i nordsamisk språk og kultur. Utdanningen vil etter planen starte i 2021.

7.1.i:

Sámi Giellagáldu – Nordisk fag- og ressurscenter for samiske språk

Sámi Giellagáldu har som målsetting å styrke og utvikle de samiske språkene over landegrensene, og sikre at språkene utvikles likt på tvers av landegrensene. Sámi Giellagáldu ble etablert av sametingene i Norge, Sverige og Finland i 2013. I august 2018 etablerte Nordiska ämbetsmannsorganet for samiska frågor (NÅS) en arbeidsgruppe bestående av representanter oppnevnt fra hvert av sametingene og departementene i Finland, Sverige og Norge, for å utrede mulighetene for en ny og permanent organisasjonsmodell for Sámi Giellagáldu. Arbeidsgruppen avleverte sin rapport 8. mai 2019. De tre sametingene har nå avgjort hvilken organisasjonsmodell de ønsker, og signalisert at den vil være etablert i løpet av 2020.

Samarbeid på tvers av landegrensene

NRK Sápmi samarbeider med finske YLE Sápmi og svenske SVT Sápmi / SR Sameradion om felles nordiske nyhets- og aktualitetssendinger, Buorri Idit Sápmi på DAB-nettet og Oddasat på tv. Sammen med SVT og YLE gjennomførte NRK Sápmi i 2018 et nordisk samarbeidsmøte.

Målet med møtet var å styrke samarbeidet mellom de nordiske kringkasterne.

Artikkel 7.2

Ikke aktuell.

Artikkel 7.3

Lærer- og barnehagelærerutdanninger

I Norge er det forskriftsfestet i rammeplaner for skolerettede lærerutdanninger at utdanningen skal kvalifisere til å ivareta opplæring om samiske forhold, herunder kjennskap til den statusen urfolk har internasjonalt og samiske barn og ungdoms rett til opplæring i tråd med opplæringsloven og gjeldende læreplanverk. Barnehagelærerutdanningen skal fremme forståelse for samisk kultur og vektlegge urfolks status og rettigheter, både nasjonalt og internasjonalt.

Vedtektene til Norsk rikskringkasting (NRK) er presisert

Med virkning fra 2018 ble det presisert i ny vedtektsbestemmelse at NRK skal bidra til å styrke de samiske språkene og samisk identitet og kultur. Bestemmelsen tydeliggjør at NRK skal tilby innhold på alle de tre samiske språkene.

NRK tilbyr et daglig medietilbud til den samiske befolkningen og bidrar til å synliggjøre det samiske samfunnet og kulturen for alle i Norge. NRK Sápmi har som mål å bidra til at hele den samiske befolkningen får tilstrekkelig informasjon til å være aktivt med i det samiske samfunnet, og å være en fellesarena for alle samer, uavhengig av om de forstår og snakker samisk. NRK viser til at oppdraget i økende grad blir løst gjennom flerspråklig innhold og publisering. NRK Sápmi publiserer på de tre samiske språkene nord-, sør- og lulesamisk og på norsk.

NRK har forpliktelser overfor nasjonale og språklige minoriteter

Forpliktelsene NRK har overfor nasjonale og språklige minoriteter omfatter et krav om at NRK skal tilby programmer for disse gruppene. Videre skal NRK formidle kunnskap om ulike minoritetsgrupper og om mangfoldet i det norske samfunnet. I allmennkringkastingsrapporten (siste fra 2018) konkluderer Medietilsynet med at NRK oppfyller kravet om å ha programmer for nasjonale og språklige minoriteter.

Artikkel 7.4

Konsultasjonsprosedyrene mellom statlige myndigheter og Sametinget

Sametinget konsulteres i henhold til konsultasjonsprosedyrene mellom statlige myndigheter og Sametinget om lovendringer og tiltak som berører det nordsamiske språket.

Se for øvrig omtale av forslag om å lovfeste reglene om konsultasjoner i Norges femte periodiske rapport om gjennomføringen av Europarådets rammekonvensjon om beskyttelse av nasjonale minoriteter under artikkel 15, som oversendes samtidig som denne rapporten.

Kunnskapsdepartementet har gjennomført konsultasjoner med Sametinget, blant annet om nye læreplaner (fagfornyelsen). I tillegg avholdes det jevnlig dialogmøter og samarbeidsmøter mellom Sametinget, Kunnskapsdepartementet og Utdanningsdirektoratet.

Kulturdepartementet har konsultert Sametinget om forslag til ny, helhetlig språklov. I konsultasjonene var det enighet om omtalen av gjeldende politikk, gjeldende rett for samiske språk og forslag til paragrafer.

Forslag til ny, helhetlig språklov

Forslag til ny, helhetlig språklov ble sendt på høring i 2019. Formålet er å styrke norsk språk, slik at det blir sikret som et samfunnsbærende språk som skal kunne brukes på alle samfunnsområder og i alle deler av samfunnslivet i Norge. Formålet er også å sikre vern og status for de språkene som staten Norge har ansvar for (samiske språk, nasjonale minoritetsspråk og norsk tegnspråk). Etter lovforslaget får offentlige organ ansvar for å bruke, utvikle og styrke samiske språk, jf. reglene i kapittel 3 i sameloven. Offentlige organ får også ansvar for å verne og fremme kvensk, romani og romanes.

Det er foreslått å lovfeste samiske språk som urfolksspråk i Norge. Det slås fast at samisk og norsk er likeverdige språk. De er likestilte i henhold til reglene i sameloven kap. 3.

Det er foreslått å lovfeste kvensk, romani og romanes som nasjonale minoritetsspråk i Norge. Det slås fast at som språklige og kulturelle uttrykk er kvensk, romani og romanes likeverdige med norsk.

Artikkel 7.5

Ikke aktuell.

Del III

Tiltak for å fremme bruken av regions- eller minoritetsspråk i offentlig virksomhet i samsvar med de forpliktelser som er inngått i henhold til art. 2, paragraf 2

Artikkel 8

Utdannelse

Artikkel 8.1 (a, b, c, d, e, f, g, h, i)

8.1.a, b, c, d, e, f, g, h, i:

Samisk barnehagelærerutdanning

Ved å forskriftsfeste egen rammeplan for samisk barnehagelærerutdanning, er det i Norge lagt til rette for et samiskspråklig barnehagetilbud. Samisk barnehagelærerutdanning har samisk som undervisningsspråk og er likeverdig med den norske barnehagelærerutdanningen. Kandidatene skal beherske både norsk og samisk, men det kan gis fritak fra norskkravet for utenlandske studenter som velger finsk, svensk eller russisk som del av studiet. Det tilbys nordsamisk barnehagelærerutdanning ved Samisk høgskole.

8.1.b.iv:

Samiske elever har rett til opplæring i nordsamisk, sørsamisk eller lulesamisk i grunnskolen, uansett hvor de bor i landet. I grunnskolen har alle elever som bor i samiske distrikt, både samer og ikke-samer, rett til opplæring både i og på samisk. Utenfor samiske distrikt er det bare samer som har rett til opplæring i samisk, men både samiske og ikke-samiske elever, som utgjør minst ti i en kommune, har rett til grunnskoleopplæring i og på samisk, så lenge det er minst seks elever igjen i gruppen.

Med rett til opplæring i samisk menes rett til opplæring i faget samisk i ett av de samiske språkene som første- eller andrespråk. Med rett til opplæring på samisk menes rett til opplæring på samisk også i andre fag enn samisk, i tråd med det samiske læreplanverket.

Samisk grunnskolelærerutdanning

Ved å forskriftsfeste en egen rammeplan for samisk grunnskolelærerutdanning, er det lagt til rette for at samiske elever kan få undervisning på eget språk.

8.1.c.iv:

Samiske elever har rett til opplæring i nordsamisk, sørsamisk eller lulesamisk i videregående skole.

8.1.d.iv:

Det finnes to statlige videregående skoler (Samisk videregående skole i Karasjok og Samisk videregående skole og reindriftsskole i Kautokeino) som tilbyr fag- og yrkesopplæring i og på samisk og i særskilte samiske fag. Opplæringspråket er i hovedsak nordsamisk. Se også svar under artikkel 8.1. c.iv som gir samiske elever i videregående opplæring rett til opplæring i nordsamisk, sørsamisk eller lulesamisk.

8.1.e.ii:

Samiske utdanninger

Kunnskapsdepartementet forskriftsfester egne retningslinjer for samisk sykepleierutdanning. Utdanningen er likeverdig med norsk sykepleierutdanning. Universitetet i Tromsø – Norges arktiske universitet og Samisk høgskole vil tilby utdanningen fra januar 2021.

Kunnskapsdepartementet forskriftsfester egne rammeplaner for samisk barnehagelærerutdanning og samiske grunnskolelærerutdanninger. Utdanningene er likeverdige med tilsvarende norske utdanninger og har samisk som hovedspråk. Utdanningene kan tas av studenter fra hele det samiske området, også fra Finland, Sverige og Russland. I dag tilbyr Samisk høgskole nordsamiske lærerutdanninger.

Samisk høgskole og Universitetet i Tromsø – Norges arktiske universitet tilbyr språkstudier i nordsamisk. Studentene kan ta samisk som del av grunnskolelærerutdanning, lektorutdanning for

trinn 8–13, eller i en gradstudium som suppleres med praktisk-pedagogisk utdanning (PPU) for å gi undervisningskompetanse.

8.1.fii:

Voksne har muligheten til å få opplæring gjennom studieforbundene. Et studieforbund er en paraplyorganisasjon med opplæring for voksne som hovedformål. Studieforbund er en beskyttet tittel, og kun studieforbund som er godkjent etter Lov om voksenopplæring har rett til å bruke betegnelsen studieforbund om sin virksomhet. Studieforbundene får tilskudd til sin virksomhet over Kunnskapsdepartementets budsjett. Det finnes et Samisk studieforbund (SOL) som driver med opplysnings- og studievirksomhet blant samer. Forbundet skal også utbre kunnskap om samer og samiske forhold til allmennheten. SOL har kurs i duodji (samisk kunsthåndverk, håndverk og husflid) og i andre kulturfag, samisk språk og naturbruk. SOL tilbyr den samiske befolkningen gjennom voksenopplæring å ivareta og utvikle sitt språk og sin kultur i et moderne Norge. Av de samiske språkene er nordsamisk det dominerende opplæringspråket. Ved fullført kurs på grunnskolen område yter staten 100 prosent tilskudd, jf. forskrift om rett til opplæring i samisk.

8.1.g:

Se rapportering på artikkel 12 i Norges femte periodiske rapport om gjennomføringen av Europarådets rammekonvensjon om beskyttelse av nasjonale minoriteter.

8.1.h:

Vi viser til omtale under artikkel 8.1.iii og 8.1.biv.

8.1.i:

Riksrevisjonens undersøkelse av samiske elevers rett til opplæring

Riksrevisjonen har foretatt en undersøkelse av samiske elevers rett til opplæring i og på nord-, lule- og sørsamisk (Dokument 3:5 (2019-2020)). Målet med undersøkelsen var å vurdere om samiske elever får et godt og likeverdig opplæringstilbud i og på samisk, og hvordan statlige virkemidler er innrettet for å sikre et slikt tilbud. Undersøkelsen omfatter perioden 2015–2018. Riksrevisjonen peker blant annet på at mangel på samiske læremidler svekker opplæringstilbudet, og at svakheter i organisering og gjennomføring av fjernundervisningen fører til ulikheter i opplæringstilbudet til elevene. Kunnskapsdepartementet vil følge opp rapporten.

Artikkel 8.2

Vi viser til omtalen av utdannings- og undervisningstilbud som allerede er nevnt.

Artikkel 9

Domsmyndigheter

Artikkel 9.1 (a (i-iv), b (i-iii), d)

9.1.a(i-iv):

Veileder om samiske saker for domstolene

Det ble i 2019 utarbeidet en veileder for domstolene som skal sikre at samiske saker behandles på en god måte, både når det gjelder saksbehandling og rettslige avgjørelser - «Samiske saker i domstolene – en veileder».

Rett til bruk av samisk i rettsvesenet

Sameloven § 3-4 første ledd nr. 1 gir enhver rett til å inngi prosesskriv med bilag, skriftlige bevis eller andre skriftlige henvendelser på samisk. Etter § 3-4 første ledd nr. 3 har enhver rett til å tale samisk i rettsmøter. Disse rettighetene er begrenset til domstoler med embetskrets som helt eller delvis omfatter forvaltningsområdet for samisk språk, jf. sameloven § 3-1 første ledd.

Seminar i samerett

Domstoladministrasjonen og Forum for den samiske dimensjonen i rettsvesenet arrangerte i 2017 et seminar i samerett i anledning 100-årsjubileet for det første landsmøtet for samer, med innlegg om samerett og internasjonal urfolksrett fra domstolenes, advokatenes og politiets perspektiv. Vi viser for øvrig til forrige rapportering med omtale om Forum for den samiske dimensjonen i rettsvesenet.

9.1.b(i-iii):

Vi viser til svaret under artikkel 9.1.a.

9.1.d:

Vi viser til svaret under artikkel 9.1.a.

[Artikkel 9.2.a](#)

Ingen innspill.

[Artikkel 9.3](#)

Ny rammeplan for barnehagen

Ny rammeplan for barnehagen er oversatt til nordsamisk, sørsamisk og lulesamisk.

Ny rammeplan for samisk sykepleierutdanning

Ny rammeplan for samisk sykepleierutdanning vil bli oversatt til nordsamisk.

Nordsamisk oversettelse av Finnmarksloven

Finnmarksloven, som regulerer rettsforhold og forvaltning av grunn og naturressurser i Finnmark og blant annet sikrer samiske rettigheter, er gratis tilgjengelig i uoffisiell nordsamisk oversettelse på Lovdata.no. Oversettelsen er à jour per 1. januar 2017.

Samisk i justissektoren

I utredningen NOU 2016: 18 Hjertespråket vises det blant annet til retten til å bruke og få informasjon på et språk man forstår, herunder i domstolene, og til statenes ansvar for å legge til rette for bruk av samisk språk i forvaltningsområdet for samisk språk. Utredningen foreslår en tydeliggjøring av disse rettighetene i lovverket. Utredningen følges opp i et samarbeid mellom berørte departementer. Justis- og beredskapsdepartementet har blant annet igangsatt et arbeid med å etablere et forum for nettverkssamlinger på tvers av hele justissektoren, slik at etatene lettere kan utveksle kunnskap og erfaringer knyttet til den samiske dimensjonen.

Vi viser for øvrig til arbeidet med utvikling av juridisk terminologi under artikkel 7.1.d over.

Artikkel 10

Administrative myndigheter og offentlige tjenester

Artikkel 10.1 (a, b, c)

10.1.a.iii:

Skattemeldingen

Skattemeldingen (tidligere selvangivelsen) kan leveres elektronisk på nordsamisk. Språkvalg her, og for mange andre formål, registreres i kontakt- og reservasjonsregisteret som ligger under Difi.

Veiledning hos Arbeids- og velferdsetaten NAV

NAV har ansvaret for organisering og finansiering av arbeidsmarkedstiltak, trygdeytelser og sosialhjelp. Alle har rett til å få vurdert om de trenger språktolk i en veiledningssamtale med NAV.

Brukermedvirkning og respekt for enkeltindividet er sentralt i NAV, og er nedfelt i lov om arbeids- og velferdsforvaltningen (NAV-loven) §§ 1, 6 og 15. Forvaltningens informasjons- og veiledningsplikt og prinsippet om likeverdige offentlige tjenester er formulert i forvaltningsloven §§ 11 og 17. Etter § 11 E er det forbud mot bruk av barn som tolk. Brukere som ønsker å snakke med samisktalende veileder, kan bestille en samtale på NAV sine nettsider (gjelder nordsamisk). Fra februar til september 2019 var det 20-30 henvendelser på samisk.

NAV har i dag fem skjemaer på samisk: Barnetrygd – ordinær og utvidet, alderspensjon – søknad og endring og kontantstøtte.

Forvaltningsområdet for samisk språk

Det bevilges midler over statsbudsjettet til Sametinget for gjennomføring av samelovens språkregler. Det er 13 kommuner i forvaltningsområdet for samisk språk, herunder åtte i nordsamisk område. Sametinget fordeler midler til kommunene hvert år.

10.1.b:

Strategi mot hatefulle ytringer

Regjeringens strategi mot hatefulle ytringer for perioden 2016-2020 er oversatt til nordsamisk.

Brosjyre om beredskap i krisesituasjoner

Direktoratet for samfunnsikkerhet og beredskap har gitt ut en brosjyre om hvordan befolkningen kan bedre sin egen beredskap for krisesituasjoner. Brosjyren er oversatt til nordsamisk.

Pass og ID-kort

Dagens norske pass har ikke nordsamisk tekst. Dette endres med de nye passene og nasjonale ID-kortene som etter planen skal lanseres høsten 2020. På forsiden av de nye passene vil «Kongeriket Norge» stå både på bokmål, nynorsk, nordsamisk og engelsk. Tilsvarende vil kortformen «Norge» stå på nordsamisk på personaliasiden. De nye nasjonale ID-kortene vil ha all ledetekst på bokmål, nynorsk, nordsamisk og engelsk.

NAV

NAV har en egen kanalstrategi, det vil si en strategi om hvordan brukere skal motta informasjon og få kontakt med NAV. Det er ønskelig at de fleste får den informasjon og veiledning de har behov for på internett. Arbeids- og velferdsdirektoratet erfarer at de samiske sidene på nav.no er veldig lite brukt. I 2019 var faktaarket om foreldrepenger på nordsamisk det mest leste på nav.no med 165 besøkende.

På nav.no er det per i dag åtte faktaark og to artikler på nordsamisk, i tillegg kommer siden der man kan bestille en samtale med en samisk veileder.

NAV gjennomfører årlige personbrugerundersøkelser. Fra 2018 har det vært mulig å besvare personbrugerundersøkelsen på samisk. I brukerundersøkelsen 2019 var det færre enn 10 av omtrent 10 000 respondenter som valgte å svare på samisk.

I tråd med digitaliseringen har NAV redusert antall brosjyrer på papir på alle språk, og slikt materiale finnes ikke lenger på samisk.

Øvrig

Vi viser for øvrig til svar på artikkel 10, avsnitt 1, Bokstav a (iii) Forvaltningsmyndigheter og offentlige tjenester. Vi viser også til tidligere rapporteringer om dokumenter som er oversatt til nordsamisk innen justissektoren, samferdssektoren og finanssektoren.

10.1.c:

Kommunikasjon med NAV

God kommunikasjon og gjensidig forståelse av utfordringer og muligheter er viktig for å sikre godt samarbeid mellom befolkningen og veilederen på NAV-kontoret. Samer har samme rett som andre grupper til å motta tolketjenester, og NAV vil sørge for at dette blir anskaffet når det er nødvendig.

Nytt saksbehandlings- og arkivsystem i politiet

Politiet innførte i 2019 et nytt saksbehandlings- og arkivsystem. Systemet er tilrettelagt slik at alle brukere kan benytte brevmaler på nordsamisk og sørsamisk. Systemet dekker virksomhetsområdene ledelse, styring og støttefag, i tillegg til forvaltningssaker. Tilretteleggingen av samiske brevmaler er et første steg på veien til at politiet selv kan tilrettelegge ytterligere for saksbehandlingsstøtte på samisk innenfor de nevnte saksbehandlingsprosessene.

Artikkel 10.2 (a, b, c, d, e, f, g)

10.2(a, b, c, d, e, f):

Sameloven og NOU 2016: 18 Hjertespråket

Sameloven gir den som henvender seg på samisk til lokale offentlige organ i forvaltningsområdet for samisk språk, rett til svar på samisk. Dette gjelder både skriftlige og muntlige henvendelser. Videre har den som henvender seg skriftlig til regionale offentlige organ i forvaltningsområdet for samisk språk rett til skriftlig svar på samisk. Lover og forskrifter av særlig interesse for hele eller deler av den samiske befolkning, skal oversettes til samisk. Kunngjøringer fra offentlige organ som særlig retter seg mot hele eller deler av befolkningen i forvaltningsområdet, skal skje både på samisk og norsk. Skjema til bruk overfor et lokalt eller regionalt offentlig organ i forvaltningsområdet skal foreligge både på samisk og norsk.

Samisk språkutvalg har i sin rapport fremmet forslag om å oppdatere bestemmelsene i sameloven. Departementene følger opp disse forslagene. Se for øvrig omtale om NOU 2016: 18 Hjertespråket ellers i rapporten.

10.2.g:

Se omtale av stedsnavnloven og vegskilting under artikkel 7.1.a.

Artikkel 10.3.b

Tilbud om tjenester på nordsamisk hos NAV

NAV har tilbud på nordsamisk, men slike tjenester blir lite brukt, se artikkel 10.1.a(iii). Det er utfordrende for NAV å rekruttere medarbeidere som både innehar samisk språkkompetanse og nødvendig kompetanse for å arbeide i NAV. Videre kan det være vanskelig å opprettholde kompetanse i nordamisk i organisasjonen når denne ikke blir brukt.

Artikkel 10.4.a

Ny tolkelov

Forslag om ny tolkelov var på høring i 2019. Det er blant annet foreslått å innføre en plikt for offentlige organer å bruke tolk i visse situasjoner. Rettighetene til de nasjonale minoritetene og samene står omtalt i høringen punkt 3.1.8, 3.1.9 og 5.1.2.6.

IMDi rapporterer på behovet for tolk hvert år. Formålet er å bidra med kunnskap om tolkeoppdrag som gjennomføres i offentlig sektor, blant annet gjennom å vise andelen oppdrag gjennomført med kvalifiserte tolker, samt å kartlegge de mest etterspurte språkene og i hvilke språk det er størst mangel på kvalifiserte tolker. Data om etterspurte språk er et sentralt underlag for OsloMet i valg av språk til kvalifiseringstilbudene.

Ved mangel på kvalifisert tolk på tolkespråket kan det også benyttes tolking via to språk med videolink (relétolking). Hvis det ikke er mulig å få tak i kvalifisert tolk fordi det kun finnes svært få kvalifiserte tolker på det aktuelle språket, kan organet bruke en tolk uten formelle tolkefaglige kvalifikasjoner.

For samiskspråklige følger rett til å bruke språket sitt av sameloven. Sameloven gir rettigheter til å bruke samisk språk i møte med offentlige organer, i hovedsak innen forvaltningsområdet for samisk språk. Dette innebærer også rett til tolk, uavhengig av norskkunnskaper.

Artikkel 10.5

Folkeregisterloven

Folkeregisterloven bruker begrepet "navn", ikke "fornavn" og/eller "etternavn". Etter § 3-1-1 bokstav a i folkeregisterforskriften kan det registreres "navn med originale skrifttegn før translitterering til det norske alfabet." Særskilte samiske skrifttegn kan altså benyttes i registeret.

Fra 22. oktober 2019 kan personer som snakker ett eller flere samiske språk registrere dette i Folkeregisteret i Skatteetatens nye registreringsløsning. Formålet med å la personer registrere seg som brukere av samisk, er å kunne studere språkutviklingen og gjøre tiltak som fremmer samisk kultur og språk gjennom å tilby datagrunnlag fra Folkeregisteret.

Artikkel 11

Media

Artikkel 11.1 (a, b, c, d, e, f, g)

11.1.a:

Vi viser til omtale av NRKs vedtekter under artikkel 7.3.

11.1.b:

Tilskudd til digitalisering av lokalradio

Guovdageainnu Lagasradio (Radio GLR) og Radio DSF er lokalradioer med sendinger på både norsk og nordsamisk som mottar tilskudd gjennom støtteordningen "Tilskudd til lokale lyd- og bildemedier". I 2019 mottok de investeringstilskudd til digitalisering av lokalradio, prosjektmidler til lokale programproduksjoner, driftstilskudd til lokalradioer for etniske- og språklige minoritetsgrupper, og tilskudd til enkeltstående kompetansehevende tiltak.

Tilskuddsmidlene gitt gjennom ordningen utgjorde totalt nesten 20 mill. kroner i 2019.

11.1.c:

Vi viser til omtalen av at vedtektene til NRK er presisert under artikkel 7.3 over.

11.1.d:

Plattformnøytral tilskuddsordning for samiske aviser

Støtteordningen for samiske aviser og samisk språklige avissider skal legge til rette for demokratisk debatt, meningsdanning og språkutvikling i det samiske samfunnet, og er regulert i egen forskrift. Med samisk avis menes etter forskriften avis som har den samiske befolkningen som hovedmålgruppe. Med andre ord kan også norskspråklige aviser som har denne målgruppen få støtte. Ordningen åpner kun for at det gis tilskudd til samiske aviser som gis ut på papir.

Samlet fordelte Medietilsynet nesten 34 mill. kroner i 2019. De samiske dagsavisene Avvir (nordsamisk) og Sagat (hovedsakelig på bokmål) fikk henholdsvis 18,81 og 13 mill. kroner. Lokalavisen Snåningen fikk 625 968 kroner for innstikk på sørsamisk, og lokalavisen Nordsalten fikk 725 427 kroner for innstikk på lulesamisk.

Mediemangfoldsutvalget mente at tilskuddsordningen i dag i liten grad gir de samiske avisene incentiv til å satse på digitale forretningsmodeller, og foreslo derfor å gjøre tilskuddet til samiske medier plattformnøytralt, slik at ordningen i større grad vil kunne stimulere til innovasjon og mer effektiv distribusjon. Regjeringen har foreslått lovendringer som vil gjøre ordningen plattformnøytral, noe som kan gi bedre distribusjon, mer samisk innhold, flere aktører og økt mediemangfold også før sør- og lulesamisk. Det tas sikte på å sende forslaget på høring i løpet av våren 2020.

11.1.e:

Vi viser til omtale under artikkel 11.1.b over.

11.1.f:

Ingen innspill.

Artikkel 11.2

Ytringsfrihet, pressefrihet og informasjonsfrihet

Regjeringens mediepolitikk har som mål å legge til rette for ytringsfrihet, pressefrihet og informasjonsfrihet. Det er derfor ikke lagt særskilte begrensninger på mottak eller videresending av kringkastingssendinger eller publisering av journalistikk eller samfunnsdebatt på nordsamisk eller andre minoritetsspråk.

Artikkel 12

Kulturaktiviteter og kulturanlegg

Artikkel 12.1 (a, d, e, f, g, h)

12.1.a:

Vi viser til omtale av Norsk filminstitutt og Nasjonalbibliotekets arbeid under artikkel 7.1.a og omtale av blant annet museer og samisk idrett under artikkel 5 i Norges femte periodiske rapport om gjennomføringen av Europarådets rammekonvensjon om beskyttelse av nasjonale minoriteter.

12.1.d:

Vi viser til omtale av Kulturmeldingen og Kulturrådets arbeid under artikkel 5 i Norges femte periodiske rapport om gjennomføringen av Europarådets rammekonvensjon om beskyttelse av nasjonale minoriteter.

12.1.e:

Det stilles i dag ikke krav om at kulturvirksomhetene skal ha personell til rådighet som fullt mestrer nordsamisk eller andre regions- eller minoritetsspråk.

12.1.f:

Vi viser til omtale av Internasjonalt samisk filmsenter (ISFI) under artikkel 7.1.a.

12.1.g:

Vi viser til omtale av Nasjonalbibliotekets arbeid under artikkel 7.1.a.

12.1.h:

Divvun

Divvun er en enhet ved Universitetet i Tromsø - Norges arktiske universitet som lager ulike språkverktøy for de samiske språkene, i samarbeid med Giellatekno ved samme universitet. Divvun utvikler og drifter blant annet retteprogrammer, stavekontroller og tastaturer for ulike dataplattformer. I 2020 lanserte Divvun en ny grammatikkontroll for nordsamisk. Bevilgningen til Divvun ble økt med 950 000 kroner i 2020 for å utvikle samisk taleteknologi til sør- og lulesamisk. Taleteknologi gjør det mulig å få lest opp tekst fra nettsider.

Vi viser for øvrig til omtalen av Sámi Giellagáldu under artikkel 7.1.i.

Artikkel 12.2

Vi viser til omtale av driftstilskudd til museer under artikkel 7.1.a og omtale av det samiske nasjonalteatret Beavváš under artikkel 5 i Norges femte periodiske rapport om gjennomføringen av Europarådets rammekonvensjon om beskyttelse av nasjonale minoriteter.

Artikkel 12.3

Bokmessen i Frankfurt

I oktober 2019 var Norge gjesteland under bokmessen i Frankfurt. Prosjektet er Norges største utenrikskulturelle satsing i moderne tid, med hundrevis av aktiviteter i det tyskspråklige området i hele 2019. Under bokmessen hadde Museum Angewandte Kunst et prosjekt de kaller "House of Norway" med vektlegging av kulturutveksling mellom Norge og Tyskland, og med en innovativ og tverrfaglig presentasjon av norsk og samisk kunst og kultur. Det samiske nasjonalteatret Beavváš framførte 24 forestillinger av stykket "Johan Turi" på nordsamisk, med teksting på engelsk og tysk. Prosjektet omfattet videre visning av samiske samtidskunstnere som Jørn Are Keskitalo, Britta Marakatt-Labba, Máret Anne Sara og Joar Nango, noe som ga innsikt i samisk kunst, arkitektur og kultur.

På hovedscenene (to scener på Norges gjestepaviljong) ble særlig tema som natur og miljø, pol- og nordområdene, samisk litteratur og kultur, ytringsfrihet, feminisme og likestilling, moderne familieliv, mangfold og identitet i et Europa i endring mv. belyst. Samisk litteratur, poesi og musikk ble presentert og debattert. Samisk kultur ble belyst i flere av de 115 programpostene.

Artikkel 13

Det økonomiske og sosiale liv

Artikkel 13.2 (c,e)

13.2.c:

Tiltak ved Finnmarkssykehuset

Utenfor de samiske kjerneområdene må man benytte tolk i helse- og omsorgstjenesten. Helse Nord Regionalt helseforetak (RHF) startet et tolkeprosjekt for nordsamisk ved Finnmarkssykehuset i 2013. Dette har resultert i at det i dag er ansatt tolker i turnus i Helse Nord RHF klokken 08.00–22.00 alle dager. Det er i tillegg avsatt midler til å utdanne tolker.

Det er innført kompetansetillegg ved Finnmarkssykehuset for enkelte yrkesgrupper som har kunnskap om samisk språk og kultur. Samisk nasjonal kompetansetjeneste innen psykisk helse og rus (SANKS) har utarbeidet et kurs i samisk språk og kulturforståelse som tilbys ansatte ved Finnmarkssykehuset. I 2019 ble det utviklet som et e-læringskurs som er obligatorisk for alle ansatte i Finnmarkssykehuset.

Samiske spesialisthelsetjenester - Sámi klinihkka

I 2020 ble samiske spesialisthelsetjenester samlet i en egen klinikk – *Sámi klinihkka*. Klinikken inneholder et samisk spesialistlegesenter med noen stedlige leger i tillegg til ambulerende leger fra andre sykehus i Finnmark og SANKS. Klinikken har også tilbud innen psykisk helsevern og rus for den samiske befolkningen i Norge. Det er under utvikling et geriatrisk team som skal ambulere i de samiske forvaltningskommunene, og et samisk felles lærings- og mestringstilbud for somatikk og psykisk helsevern og rus. Opprettelsen av Sami klinihkka vil kunne styrke forbedringsarbeidet med helsetjenestetilbudet til den samiske befolkningen.

13.2.e:

Ingen innspill.

Artikkel 14

Grenseoverskridende kontakter

Artikkel 14.b

Vi viser til omtale av norsk-russisk kultursamarbeid under artikkel 18 i Norges femte periodiske rapport om gjennomføringen av Europarådets rammekonvensjon om beskyttelse av nasjonale minoriteter.

Vi viser for øvrig til det som ble rapportert under artikkel 12.1.h.

Oppfølging av anbefalinger fra Ministerkomiteen og Ekspertkomiteen

Anbefalinger fra Ministerkomiteen

3. Fremmer tjenester på alle samiske språk på sykehus og sykehjem

Tolkeprosjekt

Enkelte samer har vansker med å kommunisere med helsetjenesten på grunn av språklige og kulturelle utfordringer ("Samer snakker ikke om sykdom", er tittelen på en doktorgradsavhandling). Derfor iverksatte Helse Nord et samisk tolkeprosjekt i 2013. Dette har resultert i at det er ansatt tolker i turnus i Helse Nord RHF klokken 08.00–22.00 alle dager. Alle fastleger og pasienter kan forhåndsbestille tolk. Aktuelle kommuner, samisk elderåd og andre brukerorganisasjoner er besøkt for å informere om tilbudet. Utenfor de samiske kjerneområdene vil det bli benyttet tolk. Tolk i Helse Nord kan også benyttes ved andre sykehus i landet.

Anbefalinger om umiddelbare tiltak fra Ekspertkomiteen for nordsamisk språk

a. Sikre at sosiale omsorgsinstitusjoner som sykehus og aldershjem tilbyr tjenester på nordsamisk.

Samisk i helse- og omsorgstjenesten

For tjenester i institusjoner i Nordland og Troms og Finnmark er det etablert en tolketjeneste gjennom Helse Nord RHF. Helse- og omsorgstjenestene vil så langt det er mulig ta i bruk tolk ved behov. Helse- og omsorgstjenestene vil så langt det er mulig ta i bruk tolk ved behov. Helsedirektoratet har utarbeidet veiledningsmaterieell til bruk i eldreinstitusjoner hvor det er samiske beboere. Det er også utarbeidet frasehåndbøker for de mest benyttede ord og uttrykk for omsorgsarbeidere på nord-, sør- og lulesamisk.

b. Sikre at alle offentlige registre støtter samiske tegn.

Modernisert folkeregister

Samiskspråklige brukere opplever forandringer knyttet til tegnsett mye oftere enn norskspråklige brukere. På samisk finnes det en rekke tegn som skiller seg fra tegnene i norsk språk. Dette gjelder tegnene Áá Čč Ďď Ŋŋ Šš ƦƦ Žž (nordsamisk) Áá, Ŋŋ (lulesamisk), ïï og Öö (sørsamisk).

I Modernisert folkeregister som blir tatt fullt ut i bruk i 2020, kan samiske skrifttegn brukes.

Støtte for samiske tegn

Mange offentlige virksomheter har systemer som baserer seg på et tegnssett uten støtte for samiske tegn. På sikt vil dette forandre seg fordi myndighetene våren 2011 stilte krav til at alle offentlige virksomheter ved større omlegginger, nyetablering eller videreutvikling av fagsystemer, skal bruke et system som heter UTF-8. Dette systemet støtter de samiske tegnene. Kravet inngikk i en revisjon av forskrift om IT-standarder. Forskriften gjelder alle statlige og kommunale virksomheter underlagt forvaltningsloven.

Stortingsmelding om samisk språk og digitalisering

I slutten av august 2020 leverte Kommunal- og moderniseringsdepartementet en melding til Stortinget om samisk språk og digitalisering (Meld. St. 31 (2019-2020) Samisk språk, kultur og samfunnsliv – digitalisering). I stortingsmeldingen vektlegger myndighetene mulighetene digitalisering skaper for samiske språkbrukere og framhever digitale samiske språkverktøy som allerede har blitt utviklet. Ytterligere anbefalinger fra Ekspertkomiteen for nordsamisk språk

c. Bedre tilgjengeligheten av oversettelse og tolking fra og til nordsamisk for språkbrukere ved kontakt med myndigheter og offentlige tjenester, ved å fremme og støtte opplæring og rekruttering av oversettere og tolker.
--

Vi viser til omtale av samisk tolkeprosjekt ved Helse Nord under anbefaling 3. fra Ministerkomiteen over.

Lulesamisk

Del II

Mål og prinsipper tilstrebet i samsvar med artikkel 2, paragraf 1

Artikkel 7

Mål og prinsipper

Artikkel 7.1.(a, b, c, d, e, f, g, h, i)

7.1.a:

Vi viser til omtalen under samme artikkel for nordsamisk.

7.1.b:

Vi viser til omtalen under samme artikkel for nordsamisk.

7.1.c:

Vi viser til omtalen under samme artikkel for nordsamisk.

7.1.d:

Vi viser til omtalen under samme artikkel for nordsamisk og til omtale av ny tolkelov under artikkel 10.4.a for nordsamisk.

7.1.e:

Vi viser til omtalen under samme artikkel for nordsamisk.

7.1.f:

Lulesamiske utdanninger

Nord universitet tilbyr lulesamiske grunnskolelærerutdanninger, utvikler lulesamiske barnehagelærerutdanninger og tilbyr bachelorgrad i lulesamisk. I budsjettet for 2020 fikk Nord universitet 5 mill. kroner for å utvikle fagmiljøene i lulesamisk og sørsamisk.

Nord universitet har utviklet lulesamisk grunnskolelærerutdanning og barnehagelærerutdanning og samarbeider tett med regionale myndigheter om rekruttering til utdanningene. De lulesamiske lærerutdanningene har norsk som undervisningsspråk, men gir kompetanse i lulesamisk. Lulesamisk lærerutdanning vil gi barn i distriktet bedre muligheter for språkopplæring i morsmålet. Det vil også bidra til at språket holdes levende.

Vi viser for øvrig til omtalen under samme artikkel for nordsamisk.

7.1.g:

Vi viser til omtalen under samme artikkel for nordsamisk.

7.1.h:

Sør- og lulesamiske grunnskole- og barnehagelærerutdanninger

Kunnskapsdepartementet forskriftsfester egne rammeplaner for samisk barnehagelærerutdanning og samiske grunnskolelærerutdanninger. Utdanningene er likeverdige med tilsvarende norske utdanninger. I 2018 etablerte Nord universitet sør- og lulesamiske grunnskolelærerutdanninger. Fra høsten 2021 planlegger Nord universitet å starte opp en arbeidsplassbasert sør- og lulesamisk barnehagelærerutdanning. Nord universitet tilbyr også språkstudier i sørsamisk og lulesamisk. Språkstudiene kan inngå i en gradsutdanning som suppleres med praktisk-pedagogisk utdanning (PPU).

7.1.i:

Vi viser til omtalen under samme artikkel for nordsamisk.

[Artikkel 7.2](#)

Ikke aktuell.

[Artikkel 7.3](#)

Vi viser til omtalen under samme artikkel for nordsamisk.

[Artikkel 7.4](#)

Konsultasjoner med Sametinget

Sametinget konsulteres i henhold til konsultasjonsprosedyrene mellom statlige myndigheter og Sametinget om lovendringer og tiltak som berører det lulesamiske.

Vi viser for øvrig til omtalen av forslag til ny, helhetlig språklov under samme artikkel for nordsamisk.

[Artikkel 7.5](#)

Ikke aktuell.

Oppfølging av anbefalinger fra Ministerkomiteen og Ekspertkomiteen

Anbefalinger fra Ministerkomiteen

2. Beskytter og fremmer lulesamisk og sørsamisk i utdanning og media

Vi viser til omtalen av at vedtektene til NRK er presistert under artikkel 7.3 for nordsamisk.

3. Fremmer tjenester på alle samiske språk på sykehus og sykehjem

Vi viser til omtale av anbefalingen under behandlingen av nordsamisk over.

Anbefalinger om umiddelbare tiltak fra Ekspertkomiteen for lulesamisk

a. Sørge for former og midler for undervisning og studier av lulesamisk på alle passende nivåer, herunder ved fjernundervisning, og med tilstrekkelig kapasitet og tilgjengelighet, herunder lærerutdanning og undervisningsmateriell, i det minste på førskole- og grunnskolenivå.

Grunnskolelærerutdanning i lulesamisk

Høsten 2018 etablerte Nord universitet grunnskolelærerutdanning i lulesamisk. Utdanningen har få studenter, men Nord universitet jobber systematisk og godt med rekruttering – i samarbeid med Sametinget og Fylkesmannen i Nordland. Nord universitet arbeider i tillegg med å forberede arbeidsplassbaserte barnehagelærerutdanninger i lulesamisk med oppstart i 2021.

b. Oppmuntre til bruk av lulesamisk, muntlig og skriftlig, i utdanning, i media og i kulturaktiviteter.

Oppfølging av handlingsplan for samiske språk

Handlingsplan for samiske språk, som ble lagt frem i 2009, hadde spesielle tiltak for sør- og lulesamisk. Handlingsplanperioden ble avsluttet i 2017. Fra og med statsbudsjettet for 2018 ble midlene til oppfølgingen av tiltakene for sørsamisk og lulesamisk i handlingsplanen overført til Sametinget.

NOU 2016: 18 Hjertespråket inneholder blant annet forslag til en rekke tiltak for å styrke lulesamisk og sørsamisk. Regjeringen følger opp utvalgets rapport i dialog med Sametinget.

Vi viser for øvrig til omtalen av at vedtektene til NRK er presisert under artikkel 7.3 om nordsamisk.

c. Sikre at sosiale omsorgsinstitusjoner som sykehus og aldershjem tilbyr tjenester på lulesamisk.

Helse- og omsorgstjenestene

Det er ikke tilgjengelig personell til å yte helse- og omsorgstjenester på samisk i hele landet. Helse- og omsorgstjenestene vil så langt det er mulig ta i bruk tolk ved behov. Helsedirektoratet har utarbeidet veiledningsmaterieell til bruk i eldreinstitusjoner hvor det er samiske beboere. Det er også utarbeidet frasehåndbøker for de mest benyttede ord og uttrykk for omsorgsarbeidere på de tre samiske språkene. Samisk nasjonal kompetansetjeneste innen psykisk helse og rus (SANKS) har utarbeidet et e-læringsprogram som tilbys ansatte i helse- og omsorgstjenestene. Flere tjenestesteder tilbyr kompetansetillegg for fagpersoner som har kompetanse innen samisk språk og kultur.

Ytterligere anbefalinger fra Ekspertkomiteen for lulesamisk

d. Iverksette besluttsom handling for å øke bevisstheten om lulesamisk som minoritetsspråk i Norge og legge til rette for at språket blir anerkjent i utdanning, lærerutdanning og media som et uttrykk for kulturell rikdom.

Forslag til ny, helhetlig språklov

Kulturdepartementet sendte i 2019 på høring et forslag til overordnet språklov, som gir anerkjennelse til alle samiske språk. Etter lovforslaget får offentlige organ ansvar for å bruke, utvikle og styrke samiske språk, herunder lulesamisk jf. reglene i kapittel 3 i sameloven.

Vi viser for øvrig til svar under artikkel 7.1.g og 7.1.h om lulesamisk og omtalen av at vedtektene til NRK er presisert under artikkel 7.3 om nordsamisk.

e. Sørge for muligheter som setter de som ikke snakker lulesamisk, også voksne, i stand til å lære det.

Det gis sør- og lulesamiske læringsutdanningstilbud, som både tas av grunnskolelærerstudenter og ferdige lærere. Ni studenter deltar i sør- og lulesamisk lærerutdanning per våren 2020, og dobbelt så mange tar fagene i eller i kombinasjon med annen lærerutdanning.

f. Sikre at eksisterende eller nye administrative inndelinger ikke utgjør et hinder for å fremme lulesamisk.

Endret kommunestruktur

1. januar 2020 ble Tysfjord kommune delt. Kommunen var en lulesamisk språkforvaltningskommune. Halve kommunen ble slått sammen med Hamarøy kommune, som ble en del av det lulesamiske forvaltningsområdet for samisk språk fra 1. januar 2020. Den andre delen av Tysfjord kommune ble

innlemmet i Narvik kommune. Kommunal- og moderniseringsdepartementet har vært i dialog med Narvik kommune, Sametinget og lokale samiske interesser om hvordan Narvik kommune skal ivareta de lulesamiske språkbrukerne som ble med over til Narvik. Kommunal- og moderniseringsdepartementet har i 2020 gitt egne midler til Narvik kommune for å sørge for ivaretagelse av disse språkbrukerne.

g. Tilby lulesamisk som fag for voksenopplæringen og etterutdanningen.

De som har fullført grunnskolen eller tilsvarende, men som ikke har fullført videregående opplæring, har etter søknad rett til videregående opplæring for voksne fra og med det året de fyller 25 år. Opplæringa for voksne skal tilpasses behovet til den enkelte. Retten kan oppfylles blant annet ved fjernundervisningstilbud. Dette betyr at fylkeskommunen kan gi opplæring i lulesamisk til voksne dersom de trenger det for å gjennomføre videregående opplæring.

h. Sikre undervisning i lulesamisk historie og kultur.

Nye læreplaner

Nye læreplaner vil gjelde for skoleåret som starter høsten 2020. Elevene skal lære om samene og de nasjonale minoritetene i flere fag, og temaet inngår i ulike læreplaner både som kompetansemål i fag og i de andre tekstene "Om faget." I samfunnsfag er det for eksempel kompetansemål om temaet samer og de nasjonale minoritetene på alle trinn det er angitt mål etter. Læreplanene inneholder også kunnskap om samer, urfolk og nasjonale minoriteter i andre fag som norsk, naturfag, KRLE (kristendom, religion, livssyn og etikk), mat og helse og kunst og håndverk.

i. Utvide undervisningen på eller i lulesamisk på alle passende utdanningsnivåer innenfor andre territorier enn de hvor lulesamisk tradisjonelt brukes.

Vi viser til omtalen under artikkel 7.1.h for lulesamisk og generell omtale av retten til opplæring i samisk under artikkel 8.1.biv for nordsamisk.

j. Videreføre innsatsen for å bruke, eller vedta ytterligere, stedsnavn på lulesamisk, i samarbeid med språkbrukerne.

Samiske stedsnavn

Samiske stedsnavn saksbehandles av navnetjenesten, som ligger under Sametinget. Sametinget oppnevner også navnekonsulenter for sørsamiske, lulesamiske og nordsamiske stedsnavn. Navnekonsulentene skal gi språklig veiledning og råd om skrivemåten av stedsnavn.

Stedsnavnloven gjør det mulig å vedta og bruke samiske stedsnavn med lulesamisk skrivemåte.

k. Sikre at alle offentlige registre støtter samiske tegn.

Vi viser til svar på tilsvarende anbefaling for nordsamisk.

l. Bedre tilbudet av radio- og tv-programmer og trykt medieproduksjon på lulesamisk.

Vi viser til omtalen av at vedtektene til NRK er presisert under artikkel 7.3 om nordsamisk.

Sørsamisk

Del II

Mål og prinsipper tilstrebet i samsvar med artikkel 2, paragraf 1

Artikkel 7

Mål og prinsipper

Artikkel 7.1.(a, b, c, d, e, f, g, h, i)

7.1.a:

Det sørsamiske museet Saemien Sijte

Kulturdepartementet har foretatt store investeringer for bygging av samiske kulturarenaer i Sápmi. Stortinget vedtok i 2018 å igangsette et prosjekt for nybygg for det sørsamiske museet Saemien Sijte i 2019. Byggeprosjektet er i gjennomføringsfase og forventes å være ferdigstilt i andre halvår 2021. Målsettingen for prosjektet er at Saemien Sijte har funksjonelle lokaler og uteområder slik at museet kan forvalte, formidle, forske på og fornye sørsamisk identitet, språk og kulturarv, være arena og møtested, samt fungere som samisk forsknings- og formidlingsinstitusjon og gi publikum økt kunnskap og forståelse om sørsamisk historie, kultur og tilstedeværelse. Byggeprosjektet har en kostnadsramme på 126,2 mill. kroner (prisnivå juli 2020).

Vi viser for øvrig til omtalen under samme artikkel for nordsamisk.

7.1.b:

Vi viser til omtalen under samme artikkel for nordsamisk.

7.1.c:

Vi viser til omtalen under samme artikkel for nordsamisk.

7.1.d:

Nye kommuner i forvaltningsområdet for samisk språk

Siden forrige rapportering er to sørsamiske kommuner innlemmet i forvaltningsområdet for samisk språk; Hattfjelldal i 2017 og Røros i 2018. Dette innebærer at flere bestemmelser i samelovens språkregler får anvendelse i kommunene, og at kommunene blir tildelt midler fra Sametinget for å oppfylle disse forpliktelsene.

Vi viser til omtalen under samme artikkel for nordsamisk og til omtale av ny tolkelov under artikkel 10.4.a for nordsamisk.

7.1.e:

Vi viser til omtalen under samme artikkel for nordsamisk.

7.1.f:

Sørsamiske utdanninger

Nord universitet tilbyr sørsamisk grunnskolelærerutdanning og utvikler sørsamisk barnehagelærerutdanning og samarbeider tett med regionale myndigheter om rekruttering til utdanningene.

Nord universitet arbeider med å utvikle språkstudier i sørsamisk. I budsjettet for 2020 fikk Nord universitet 5 mill. kroner lagt inn i rammen for å utvikle fagmiljøene i lulesamisk og sørsamisk.

De sørsamiske lærerutdanningene har norsk som undervisningsspråk, men gir kompetanse i sørsamisk. Sørsamisk lærerutdanning vil gi barn i distriktet bedre muligheter for språkopplæring i morsmålet. Det vil også bidra til at det sørsamiske språket holdes levende.

Vi viser for øvrig til omtalen under samme artikkel for nordsamisk.

7.1.g:

Vi viser til omtalen under samme artikkel for nordsamisk.

7.1.h:

Vi viser til omtalen under samme artikkel for lulesamisk.

7.1.i:

Vi viser til omtalen under samme artikkel for nordsamisk.

[Artikkel 7.2](#)

Ikke aktuell.

[Artikkel 7.3](#)

Vi viser til omtalen under samme artikkel for nordsamisk.

[Artikkel 7.4](#)

Konsultasjoner med Sametinget

Sametinget konsulteres i henhold til konsultasjonsprosedyrene mellom statlige myndigheter og Sametinget om lovendringer og tiltak som berører det sørsamiske.

Vi viser for øvrig til omtalen av forslag til ny, helhetlig språklov under samme artikkel for nordsamisk.

[Artikkel 7.5](#)

Ikke aktuell.

Oppfølging av anbefalinger fra Ministerkomiteen og Ekspertkomiteen

Anbefalinger fra Ministerkomiteen

2. Beskytter og fremmer lulesamisk og sørsamisk i utdanning og media
--

Vi viser til omtalen av at vedtektene til NRK er presistert under artikkel 7.3 for nordsamisk.

3. Fremmer tjenester på alle samiske språk på sykehus og sykehjem
---

Vi viser til omtale av anbefalingen under behandlingen av nordsamisk over.

Anbefalinger om umiddelbare tiltak fra Ekspertkomiteen for sørsamisk

a. Skaffe former og midler for undervisning og studier av sørsamisk på alle passende nivåer, herunder ved fjernundervisning, og med tilstrekkelig kapasitet og tilgjengelighet, herunder lærerutdanning og undervisningsmateriell, i det minste på førskole- og grunnskolenivå.

Grunnskolelærerutdanning i sørsamisk

Høsten 2018 etablerte Nord universitet grunnskolelærerutdanning i sørsamisk. Utdanningene har få studenter, men Nord universitet jobber systematisk og godt med rekruttering – i samarbeid med Sametinget, Fylkesmannen i Nordland, Fylkesmannen i Trøndelag, Trøndelag fylkeskommune og tospråk-kommunene i fylket. Nord universitet arbeider i tillegg med å forberede arbeidsplassbaserte barnehagelærerutdanninger i sørsamisk med oppstart i 2020.

b. Oppmuntre til bruk av muntlig og skriftlig sørsamisk i utdanning, i media og i kulturaktiviteter.

Saemien Sijte

Stortinget vedtok i desember 2018 igangsetting av et byggeprosjekt om nybygg for det sørsamiske museet Saemien Sijte i 2019. Se omtalen under artikkel 7.1.a over.

Vi viser for øvrig til svar på tilsvarende anbefaling for lulesamisk og omtalen av at vedtektene til NRK er presisert under artikkel 7.3 om nordsamisk.

c. Sikre at sosiale omsorgsinstitusjoner som sykehus og aldershjem tilbyr tjenester på sørsamisk.

Vi viser til svar på tilsvarende anbefaling for lulesamisk.

Ytterligere anbefalinger fra Ekspertkomiteen for sørsamisk

d. Iverksette besluttsom handling for å øke bevisstheten om sørsamisk som minoritetsspråk i Norge og legge til rette for at språket blir anerkjent i utdanning, lærerutdanning og media som et uttrykk for kulturell rikdom.

Forslag til ny, helhetlig språklov

Kulturdepartementet sendte i 2019 på høring et forslag til overordnet språklov, som gir anerkjennelse til alle samiske språk. Etter lovforslaget får offentlige organ ansvar for å bruke, utvikle og styrke samiske språk, herunder sørsamisk jf. reglene i kapittel 3 i sameloven.

Vi viser for øvrig til svar på tilsvarende anbefaling for lulesamisk og generell omtale av forslag til ny, helhetlig språklov tidligere i rapporten.

e. Skaffe muligheter som setter de som ikke snakker sørsamisk, også voksne, i stand til å lære det.

Det er initiert og påbegynt sørsamisk begynnerkurs for voksne ved Aajege (Røros) og Gielem Nasted (Snåsa) språksentre i samarbeid med Samisk høgskole og Nord universitet.

Vi viser for øvrig til svar på tilsvarende anbefaling for lulesamisk over.

f. Sikre at eksisterende eller nye administrative inndelinger ikke utgjør et hinder for å fremme sørsamisk.

Sammenslåing av Sør- og Nord-Trøndelag fylker

Sør- og Nord-Trøndelag fylker ble slått sammen 1. januar 2018. Store deler av de sørsamiske områdene er med sammenslåingen samlet i ett fylke. Sammenslåingen av fylkene har styrket samordningen av satsingen på sørsamisk språk.

g. Tilby sørsamisk som fag i voksenopplæringen og etterutdanningen.

De som har fullført grunnskolen eller tilsvarende, men som ikke har fullført videregående opplæring, har etter søknad rett til videregående opplæring for voksne fra og med det året de fyller 25 år. Opplæringen for voksne skal tilpasses behovet til den enkelte. Retten kan oppfylles blant annet ved fjernundervisningstilbud. Dette betyr at fylkeskommunen kan gi opplæring i sørsamisk til voksne dersom de trenger det for å gjennomføre videregående opplæring.

h. Sikre undervisning i sørsamisk historie og kultur.

Vi viser til svar på tilsvarende anbefaling for lulesamisk.

i. Utvide undervisningen på eller i sørsamisk på alle passende utdanningsnivåer innenfor andre territorier enn de hvor sørsamisk tradisjonelt brukes.

Vi viser til omtalen under artikkel 7.1.h for lulesamisk og generell omtale av retten til opplæring i samisk under artikkel 8.1.biv for nordsamisk.

j. Videreføre innsatsen for å bruke, eller vedta ytterligere, stedsnavn på sørsamisk, i samarbeid med språkbrukerne.

Samiske stedsnavn

Stedsnavnloven gjør det mulig å vedta og bruke samiske stedsnavn med sørsamisk skrivemåte.”

Vi viser for øvrig til svar på tilsvarende anbefaling for lulesamisk.

k. Bedre tilbudet av radio- og tv-programmer og trykt medieproduksjon på sørsamisk.

Vi viser til omtalen av at vedtektene til NRK er presisert under artikkel 7.3 om nordsamisk.

Kvensk

Del II

Mål og prinsipper tilstrebet i samsvar med artikkel 2, paragraf 1

Artikkel 7

Mål og prinsipper

Artikkel 7.1.(a, b, c, d, e, f, g, h, i)

7.1.a:

Språkrådets arbeid

Språkrådet arbeider for å synliggjøre og styrke kvensk språk.

Gjennom sitt arbeid med kvenske stedsnavn har Språkrådet promotert og synliggjort den kvenske stedsnavnrikdommen i det offentlige rom. Språkrådet produserte i 2018 også tre korte filmer om kvenske stedsnavn gjennom prosjektet *Meän paikat – meän muistot* («Våre steder – våre minner»). Språkrådet har også presentert kulturelle innslag framført på minoritetsspråk ved offentlige arrangementer. Språkrådet har et årlig arrangement kalt språkdagen, der blant annet kvensk/norskfinsk kultur og kvensk språk har blitt tematisert.

Språkrådets medlemmer har også ved gitte anledninger selv brukt kvensk språk i skriftlig eller muntlig form, og på den måten aktivt gått inn for å synliggjøre minoritetsspråket og løfte det opp i funksjonell anseelse i samfunnet.

Tilskuddsordninger i Norsk kulturråd og Norsk kulturfond

Det ble opprettet en tilskuddsordning for nasjonale minoriteter i 2000. Fra 2019 er ordningen forvaltet av Kulturrådet. Over ordningen kan det blant annet søkes om tilskudd til rene språkprosjekter. Andre prosjekter vil likevel ofte også ha en språkdimensjon i seg. Videre kan det søkes om driftstilskudd til organisasjoner for nasjonale minoriteter. Disse organisasjonenes formål vil ofte omfatte å styrke den nasjonale minoritetens kultur, språk og egenorganisering.

Norsk kulturfond forvalter mange tilskuddsordninger rettet mot kunst- og kulturfeltet. Flere av prosjektene som er tildelt midler innen blant annet litteratur, kulturvern, scenekunst og musikk har en sterk språkdimensjon (se vedlagt oversikt over tildelinger).

Bevilgninger til museer

Kulturdepartementet bevilger årlig betydelige driftstilskudd til en rekke museer rundt om i landet som har en spesiell rolle i forvaltning og formidling av kulturarven til de nasjonale minoritetene og deres språk, blant annet Varanger museum og Nord-Troms museum når det gjelder det kvenske/norskfinske. En rekke andre museer har i senere tid hatt temporære utstillinger som formidler minoritetenes kultur.

Utredning om det kvenske språkets status i forhold til den europeiske pakt om regions- og minoritetsspråk

Kommunal- og moderniseringsdepartementet er i gang med en undersøkelse for lulesamisk, sørsamisk og kvensk, ment som et faglig kunnskapsgrunnlag for å kunne vurdere spørsmålet om Norge også bør inkludere disse språkene i forpliktelser (undertakings) i minoritetsspråkpakten del III. Gjennomgangen gjøres i samråd med berørte departementer, og et rapportutkast vil bli sendt til språkfaglige miljøer og samiske og kvenske organisasjoner for innspill. Sametinget vil bli konsultert. Når rapporten er ferdigstilt, vil den bli publisert på departementets nettsider.

Utredning av offisielt navn på Norge

Kommunal- og moderniseringsdepartementet arbeider med en utredning av offisielt navn på Kongeriket Norge på kvensk språk.

Vi vises for øvrig til omtale av samiske og kvenske stedsnavn under artikkel 10.2.g om nordsamisk.

7.1.b:

Troms og Finnmark fylkeskommune

Kvensk språk har tradisjonelt vært brukt i Nord-Troms og Finnmark. Fra 1. januar 2020 er fylkene slått sammen til ett fylke, Troms og Finnmark fylkeskommune. Troms og Finnmark fylkeskommune har fått ansvar for fordeling av midler over tilskuddsordningen til kvensk språk og kvensk/norskfinsk kultur.

Kvensk språkpris

Språkrådet opprettet i 2017 Kvensk språkpris / Kväänin kielipalkinto, en pris som går til personer, institusjoner eller organisasjoner som har gjort en betydelig innsats for å fremme kvensk språk skriftlig eller muntlig, eller i annen form. Prisen deles ut annethvert år, og gikk til språkforskeren Eira Söderholm og lærebokforfatteren Agnes Eriksen i 2017, og til journalisten Liisa Koivulehto i 2019.

Tilskudd til Kainun institutti – Kvensk institutt

Kulturdepartementet gir tilskudd til Kainun institutti – Kvensk institutt. Dette er et nasjonalt senter for kvensk språk og kultur. Instituttets nasjonale oppgaver er å drifte Kväänin kielitinka – Kvensk språkting samt å drive opplysningsarbeid om språk og kultur. Instituttets formål er å utvikle, dokumentere og formidle kunnskap og informasjon om kvensk språk og kultur, og fremme bruken av kvensk språk i samfunnet (se også Norges 7. periodiske rapportering).

I 2017, 2018 og 2019 mottok Kainun institutti – Kvensk institutt henholdsvis 5,619, 5,740 og 6,675 mill. kroner fra Kulturdepartementet.

Tilskudd til Ruijan Kaiku

Kulturdepartementet gir tilskudd til Ruijan Kaiku, som er en "nyhetsavis for kvener, norskfinner og finlendere i Norge", grunnlagt i 1995.² Ruijan Kaiku er en trespråklig avis som primært skriver på norsk, kvensk og finsk, men også på meänkieli og svensk. Avisen har abonnenter både i Norge, Sverige og Finland. I 2017, 2018, 2019 og 2020 mottok Ruijan Kaiku henholdsvis 1,176, 1,200, 1,230 og 1,265 mill. kroner fra Kulturdepartementet. Avisen mottok i tillegg i 2017, 2018 og 2019 henholdsvis 750 000 kroner, 800 000 kroner og 805 000 kroner fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet over tilskuddsordningen til kvensk språk og kultur. I 2020 ble det gitt

---

² <https://www.ruijan-kaiku.no/omruijankaiku/>

830 000 kroner i tilskudd fra Troms og Finnmark fylkeskommune, som forvalter tilskuddsordningen til kvensk språk og kultur fra 2020.

7.1.c:

Målrettet plan 2017-2021 – videre innsats for kvensk språk

Kommunal- og moderniseringsdepartementet la i januar 2018 fram Målrettet plan 2017-2021 – videre innsats for kvensk språk. Kvenske språkmiljøer og kvenske organisasjoner ga innspill til planen. Planen omfatter tiltak i barnehage og skole, høyere utdanning og forskning, samt kvensk i det offentlige rom.

7.1.d:

Utvikling av kvensk språkteknologi

Kainun institutti – Kvensk institutt samarbeider med Giellatekno for å utvikle kvensk språkteknologi. Det er blant annet laget kvenske analyseprogram, interaktive opplæringsmidler, retteprogram, kvensk korpus og digital ordbok. Kainun institutti – Kvensk institutt og samarbeidspartnerne har i første omgang basert sitt arbeid på porsangerdialekten. Imidlertid jobber språkteknologiteamet med å utvide de språkteknologiske verktøyene med flere dialektvarianter.

Arbeidet har blant annet vært finansiert gjennom midler fra tilskuddsordningen til kvensk språk og kultur over Kommunal- og moderniseringsdepartementets budsjett. Kvensk språkteknologi vil gjøre det enklere å bruke skriftlig kvensk både i privat og offentlig virksomhet.

Vi viser for øvrig til omtale av ny tolkelov under artikkel 10.4.a for nordsamisk.

7.1.e:

Møter med nasjonale minoritetsorganisasjoner

Kommunal- og moderniseringsdepartementet arrangerer årlige Kontaktforum hvor representanter for de nasjonale minoritetenes organisasjoner deltar. For å få med flere unge deltakere i forumet er det satt av ekstra plasser til personer under 30 år. I tillegg har departementet i rapporteringsperioden hatt møter med noen av organisasjonene enkeltvis etter ønske fra minoritetene selv.

Etter ønske fra organisasjonene reiste departementet i 2019 ut for å ha møter med hver enkelt organisasjon på deres hjemmebane. Det vil bli lagt opp til å ha årlige møter med minoritetene enkeltvis også framover. Det er også etablert et ungdomspanel med representanter fra alle de nasjonale minoritetene, for å få innspill til det pågående arbeidet med stortingsmeldingen om nasjonale minoriteter.

Språkrådets arbeid

Språkrådet har fått i oppdrag å bidra til oppfølgingen av kvensk språk. Språkrådet og Kainun institutti – Kvensk institutt har skrevet en samarbeidsavtale og har årlige samarbeidsmøter. Språkrådet deltar på møter i Kväänin kielitinka - Kvensk språkting når de kan. Slik bidrar Språkrådet til arbeidet med språknormering sammen med Kainun institutti – Kvensk institutt og Kväänin kielitinka - Kvensk språkting.

7.1.f:

Rett til opplæring i kvensk

I 2019 ble det gjort en endring i opplæringsloven slik at det framgår eksplisitt av loven at elever med kvensk/norskfinsk bakgrunn har rett til opplæring i kvensk dersom det er minst tre elever som ber om det. Retten gjelder ved grunnskoler i Troms og Finnmark. Tidligere framgikk denne retten bare av læreplanen i finsk som andrespråk. Som følge av lovendringen har også læreplanen skiftet navn til "Læreplan i kvensk eller finsk som andrespråk". På Utdanningsdirektoratets hjemmesider informeres det om denne rettigheten, og det gis ytterligere informasjon om hva denne retten innebærer. Utdanningsdirektoratet har også utarbeidet en informasjonsfilm om rettigheten, som var klar til skolestart i august 2020.

7.1.g:

Kvenske språksentre

Kommunal- og moderniseringsdepartementet har bevilget midler til fire kvenske språksentre i henholdsvis Vadsø, Porsanger og Storfjord og Kvænangen, i tillegg til Halti kvenkultursenter i Nordreisa. Språk- og kultursentrene tilbyr blant annet kurs i kvensk språk, og er viktige møtesteder for bruk av kvensk.

Kvensk i grunnskolen

Tilbud om kvensk i grunnskolen vil gi kvenske barn bedre muligheter for språkopplæring på morsmålet. Slik det framgår under artikkel 7.1.f over har denne retten nå blitt tydeliggjort i regelverket. Det vil kunne bidra til at språket revitaliseres og holdes levende. Læreplanen har også skiftet navn for å tydeliggjøre det kvenske språket.

Språkkaféer

Sammen med Kainun institutti – Kvensk institutt og Kväänin kielitinka – Kvensk språkning arrangerte Språkrådet to språkkaféer i 2017, i Alta og Skibotn. Språkkaféer fungerer som møteplasser der innbyggerne i et lokalsamfunn både kan bruke kvensk, lære seg kvensk, og på andre måter sette søkelys på det kvenske språket. Kommunal- og moderniseringsdepartementet har i tillegg gitt tilskudd til lokale språkkaféer over tilskuddsordningen til kvensk språk og kvensk/norskfinsk kultur.

7.1.h:

Støtte til forskningsprosjekt

I forbindelse med oppstart av regjeringens arbeid med språk tildelte Norges forskningsråd 6 mill. kroner i 2016 til prosjektet "Intangibilization, Materializations and Mobilities of Kven Heritage; Contemporary Articulations in Fields of Family, Museums and Culture Industry". Prosjektet er treårig og planlagt avsluttet i løpet av 2020. Prosjektet undersøker hvordan kulturarv oppstår når folk vender tilbake til ideer om fortiden, og til steder som symboliserer fortiden.

Studier i kvensk

Universitetet i Tromsø – Norges arktiske universitet tilbyr kvenske årsstudier, og bachelor og master i kvensk. Kunnskapsdepartementet har støttet utvikling av kvensk som fag i lærerutdanningen med midler over statsbudsjettet. Studiet kan velges av grunnskolelærer- eller lektorstudenter, og tas som videreutdanning for lærere. Det er også gitt støtte til rekruttering. Det er innført en ordning slik at de som tar kvensk i lærerutdanning får slettet deler av studielånet som de har mottatt av Statens lånekasse.

Kvensk stedsnavntjeneste i Språkrådet

Språkrådet har en egen seksjon for stedsnavnarbeid. Innenfor denne seksjonen finnes det en egen kvensk stedsnavntjeneste.

Kvensk stedsnavntjeneste er et av Språkrådets viktigste arbeidsfelt når det gjelder kvensk språk. Dette arbeidet er fullstendig basert på data hentet inn fra kvensktalende informanter som fortsatt husker hva som var de tradisjonelt brukte kvenske navnene i det gitte området. Språkrådet disponerer i den forbindelse en tilskuddsordning for å kunne tilby støtte til personer, organisasjoner og institusjoner som vil gjøre innsamlingsarbeid med kvenske stedsnavn.

Tilskudd til kvenske språktiltak

Kommunal- og moderniseringsdepartementet har gitt tilskudd til etablering og drift av kvenske språk- og kultursentre, i tillegg til en rekke språktiltak for kvensk, se vedlegg 1.

7.1.i:

Samarbeid

Kommunal- og moderniseringsdepartementet er kjent med at Norske Kveners Forbund - Ruijan Kveeniliitto og Kvenlandsforbundet har kontakt med tilsvarende organisasjoner i Sverige og Finland.

Språkrådet har tatt initiativ til et tettere samarbeid om de nasjonale minoritetsspråkene i Norge og Sverige. Det har vært møter mellom de ansvarlige for minoritetsspråk i Norges og Sveriges respektive språkråd, blant annet har Sveriges språkråds ansvarlige for meänkieli vært på besøk hos Språkrådet i Norge.

Artikkel 7.2

Tiltak for å styrke kvensk språk

Det er satt i gang positive særtiltak for å utvikle og styrke kvensk språk. Etablering av kvenske språk- og kultursentre, kvenske tilbud i barnehagen, kvensk opplæring i skolen og arbeidet med utvikling av kvensk ved Kainun institutti – Kvensk institutt bidrar til å fremme likeverdighet mellom kvensk og andre språk i regionen.

Artikkel 7.3

Språkrådet

Språkrådet jobber for å spre informasjon om minoritetsspråkene og deres situasjon til majoritetsbefolkningen. Språkrådet utgir tidsskriftet Språknytt hvert kvartal og publiserer jevnlig kronikker på sine nettsider, og i dagspressen, med informasjon om minoritetsspråkene. I 2019 kom det et eget nummer av Språknytt dedikert til kvensk språk. I nummeret var også språkrådsdirektørens faste leder i bladet skrevet på kvensk (med påfølgende norsk oversettelse). Språkrådet publiserer også jevnlig kronikker på sine nettsider, og i dagspressen, med informasjon om minoritetsspråkene.

Utdanningsdirektoratets arbeid

I 2014 utga Utdanningsdirektoratet informasjonsheftet "Våre nasjonale minoriteter." I forbindelse med nye læreplaner i grunnopplæringen fra høsten 2020 har Utdanningsdirektoratet endret de innledende tekstene til heftet slik at de inneholder oppdatert informasjon knyttet til rammeplan for barnehagen, læreplanverket for grunnopplæringen og øvrig regelverk. Målgruppen for heftet er ansatte i barnehager og skoler. I overordnet del av læreplanverket for grunnopplæringen omtales de nasjonale minoritetene. Det presiseres at de har status som nasjonale minoriteter i tråd med våre internasjonale forpliktelser, at de har bidratt til å forme den norske kulturarven, og at opplæringen

skal gi kunnskap om disse gruppene. Elevene skal lære om de nasjonale minoritetene i flere fag, og om de nasjonale minoritetene inngår i ulike læreplaner både som kompetansemål i fag og i de andre tekstene "Om faget." I samfunnsfag er det for eksempel kompetansemål om de nasjonale minoritetene med god progresjon på alle trinn det er angitt mål etter. Læreplanene inneholder også kunnskap om nasjonale minoriteter i andre fag som norsk, naturfag, KRLE, mat og helse, og kunst og håndverk.

Utdanningsdirektoratet har de siste årene tildelt 800 000 kroner til styrking av kvensk språk i barnehagene. Disse midlene er i stor grad benyttet til prosjekter i regi av Kvensk institutt.

I tillegg har Utdanningsdirektoratet i 2020 satt av 1,6 mill. kroner til utvikling av læremidler i kvensk og finsk som andrespråk. Disse midlene er i hovedsak tildelt Fylkesmannen i Troms og Finnmark, som benytter midlene blant annet til nettverkssamling for lærere i kvensk og finsk.

Kommuner kan søke Fylkesmannen i Troms og Finnmark om studiehjemler for sine lærere. Fylkesmannen har på årsbasis to hele studiehjemler til fordeling. Søkningen varierer. I 2019 var det én lærer som tok 30 studiepoeng høsten 2019, og det er vanligvis færre søkere enn det har vært ledige studiehjemler til fordeling. Fylkesmannen i Troms og Finnmark arrangerer årlig møter med lærere som underviser i kvensk eller finsk etter læreplanen. For 2020 er det nye læreplaner som er tema. For øvrig er det opprettet et fast nettverk for kvensk/finsklærere som møtes for faglige innlegg og erfaringsutveksling.

NRK Kvääni

I 2017 la NRK om tilbudet til den kvenske/norskfinske minoriteten fra å ha nyhetssending på kvensk en gang i uka i NRK radio til å opprette nettsiden nrk.no/kvensk/kvääni som har innhold for og om den kvenske/norskfinske minoriteten. På nettsiden kan brukerne lese og høre kvensk språk og bli oppdatert på hva som rører seg i det kvenske/norskfinske miljøet i Norge. "Publikum skal også gjennom å bruke nettstedet bli inspirert til å lære mer om kulturen, samt til å lære språket", heter det i NRKs målsetting om tilbudet. NRK Kvääni hadde totalt 132 000 sidevisninger i perioden fra 1. januar til 2. desember 2018, og 29 av sakene hadde flere enn 1 000 visninger. NRK opplyser at rundt hver tredje leser oppholder seg i Oslo, og deretter er Troms og Finnmark de fylkene de fleste leserne kommer fra. Redaksjonen jobber ifølge NRK med å tilby flere lyd-/taleopptak.

I 2018 utviklet NRK Kvääni nye korte videoer rettet mot barn og ungdom hvor man lærer ord og fraser på kvensk. NRK håper dette kan "inspirere både barn, unge og voksne til å starte med å lære seg kvensk og ta det kvenske uttrykkstruede språket i bruk."

I allmennkringkastingsrapporten (siste fra 2018) konkluderer Medietilsynet med at NRK oppfyller kravet om å ha programmer for nasjonale og språklige minoriteter.

Oppfølging av anbefalinger fra Ministerkomiteen og Ekspertkomiteen

Anbefalinger fra Ministerkomiteen

1. Gjennomfører en strukturert politikk for kvensk/finsk, der man prioriterer tilbud om undervisning og en styrket tilstedeværelse i kringkastingsmediene
---

Når det gjelder bruken av betegnelsene "kvensk" og "finsk" viser vi til generell omtale ovenfor, under Innledende del, Regions- eller minoritetsspråk i Norge. Alle tiltak rettet mot kvensk gjelder det tradisjonelle språket, uavhengig av hvilket navn språkbrukeren setter på språket sitt.

Målrettet plan 2017-2021 – videre innsats for kvensk språk

Kommunal- og moderniseringsdepartementet la i januar 2018 fram Målrettet plan 2017-2021 – videre innsats for kvensk språk. Planen er utviklet på bakgrunn av innspill fra kvenske/norskfinske miljøer og organisasjoner, og i kontakt med departementer og statlige myndigheter med ansvar for kvensk språk. Planen inneholder blant annet tiltak for opplæring i kvensk i barnehage og skole, høyere utdanning og forskning samt kvensk i det offentlige rom.

NRK har opprettet en egen internettside for kvenske nyheter – NRK Kvääni. Den kvenske avisen Ruijan Kaiku har i 2019 hatt ukentlige radiosendinger på kvensk. Prosjektet er finansiert av Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

Vi viser for øvrig til omtale av NRK Kvääni under artikkel 7.3 over.

Anbefalinger om umiddelbare tiltak fra Ekspertkomiteen for kvensk

a. Vedta og gjennomføre nasjonale og regionale handlingsplaner for kvensk.

Handlingsplan for kvensk

Troms fylkeskommune la i 2017 frem en handlingsplan for kvensk. Handlingsplanperioden er 2017–2020. Troms og Finnmark fylker er slått sammen fra 1. januar 2020. Den nye fylkeskommunen har fra samme dato overtatt forvaltningen av midler til kvensk språk og kvensk/norskfinsk kultur over Kommunal- og moderniseringsdepartementets budsjett.

Vi viser for øvrig til omtale av *Målrettet plan 2017-2021 – videre innsats for kvensk språk* over.

b. Treffe passende tiltak for å gjeninnføre kvensk i kringkasting.

Vi viser til svar om satsingen til NRK under artikkel 7.3 for kvensk over.

c. Bedre situasjonen for kvensk i grunnskoleutdanning og videregående utdanning og bedre tilbudet om kvenske språkreir i førskolen.

Fornytt læreplan

Det er fastsatt fornytt *Læreplan i kvensk eller finsk som andrespråk* for grunnskole og videregående opplæring. Den gjelder fra 1. august 2020. Det er også utarbeidet noe støttemateriell til læreplanen og lovendringen. Utdanningsdirektoratet skal lage en kort informasjons- og motivasjonsfilm om retten til opplæring i kvensk eller finsk som andrespråk. Filmen er rettet mot foreldre og elever, og skal være ferdig til skolestart høsten 2020. Fylkesmannen i Troms og Finnmark utlyser også tilskuddsmidler til utvikling av læremidler i kvensk og finsk og arrangerer en fagsamling for lærere i faget.

Kvenske barnehagetilbud

Utdanningsdirektoratet tildeler tilskuddsmidler for å styrke kvenske barnehagetilbud. Kvensk språkreir er et samarbeid mellom Norske Kveners Forbund - Ruijan Kveeniliitto, Porsanger Kommune, Universitetet i Tromsø – Norges arktiske universitet og Kainun institutti – Kvensk institutt. Språkreir er en pedagogisk måte å arbeide på for barn fra språklige minoriteter. Språket læres i praksis ved at det brukes i alle situasjoner. Målet er at språkreiret skal styrke barnets tilknytning til lokal kultur, historie og identitet. Tilbudet om kvensk språkreir har vært knyttet til barnehager i Porsanger. Prosjektet er imidlertid utvidet med å gi barnehagebarn i flere kommuner kvensk "språkduj".

Vi viser for øvrig til det som allerede er skrevet om rett til opplæring i kvensk i grunnskolen under artikkel 7.1.f om kvensk og Målrettet plan 2017-2021 – videre innsats for kvensk språk under artikkel 7.1.c.

Ytterligere anbefalinger fra Ekspertkomiteen for kvensk

d. Iverksette besluttsom handling for å øke bevisstheten om kvensk som minoritetsspråk i Norge.

Kvenske organisasjoner arbeider for å øke bevisstheten omkring kvensk språk i Norge. Aktiviteten dekkes av organisasjonenes driftstilskudd fra staten. De kvenske språksentrene og det kvenske kultursenteret i Troms og Finnmark gjør et viktig arbeid for bevisstheten rundt kvensk språk. Sentrene får driftstilskudd fra staten.

e. Sikre at eksisterende eller nye administrative inndelinger ikke utgjør et hinder for å fremme kvensk.

Troms og Finnmark fylker ble slått sammen fra 1. januar 2020. Tilskuddsordningen til kvensk språk og kultur forvaltes fra denne dato av den nye fylkeskommunen.

f. Bedre framskaffelsen av muligheter som setter de som ikke snakker kvensk, også voksne, i stand til å lære det.

g. Fremme studier og forskning i kvensk ved universiteter eller tilsvarende institusjoner.

Studier i kvensk

Målrettet plan 2017-2021 – videre innsats for kvensk språk omfatter tiltak for å styrke lærernes kompetanse i kvensk språk. Kunnskapsdepartementet har gitt 750 000 kroner i støtte til arbeidet med å utvikle et kvensk tilbud i lærerutdanning ved Universitetet i Tromsø – Norges arktiske universitet. Via Utdanningsdirektoratet fikk fylkesmannen i Troms og fylkesmannen i Finnmark 500 000 kroner i 2018 i støtte til tiltak for å rekruttere studenter til kvensk lærerutdanning. Fra 2019 er det innført en ordning for sletting av studielån for de som tar 60 studiepoeng kvensk som del av lærerutdanning.

Universitetet i Tromsø – Norges arktiske universitet tilbyr årsstudium (60 studiepoeng) i kvensk språk, grammatikk og kultur, en bachelorgrad der studentene kan velge kvensk, og en studieretning innen masterprogrammet i språk og litteratur, med 80 studiepoeng i kvensk. I 2019 lyse universitetet ut et kvensktilbud i grunnskolelærerutdanning, men på grunn av manglende søkning, har de i stedet satset på å tilby studiet som videreutdanning.

Universitetet i Tromsø – Norges arktiske universitet har satset på å utvikle materiale for fleksibel læring, og har i samarbeid med Norske Kveners Forbund - Ruijan Kveeniliitto etablert en mentorordning for studenter som studerer kvensk språk. Målet er at studenter som studerer kvensk blir tryggere i å bruke språket, blant annet i undervisningssammenheng.

h. Styrke mekanismen for samråd med de kvensktalende slik at man kan ta i betraktning de behov og ønsker som uttrykkes av de kvensktalende.

Kontaktforum mellom nasjonale minoriteter og sentrale myndigheter

Det avholdes årlige Kontaktforum mellom nasjonale minoriteter og sentrale myndigheter. På forumet blir saker av felles interesse for minoritetene tatt opp, og representantene fra de ulike nasjonale minoritetene kan også diskutere ulike saker seg imellom.

Romanes

Del II

Mål og prinsipper tilstrebet i samsvar med artikkel 2, paragraf 1

Artikkel 7

Mål og prinsipper

Romanes er anerkjent som et ikke-territoriant språk under minoritetsspråkpakten. Ifølge artikkel 7.5 forplikter partene seg til å anvende, med tilbørlige endringer (*mutatis mutandis*), prinsippene nedfelt i artikkel 7.1-7.4 på ikke-territoriale språk, med de mulige begrensninger som følger av artikkel 7.5, 2. setning.

Artikkel 7.1.(a, b, c, d, e, f, g, h, i), jf. artikkel 7.5

7.1.a:

Romanes ble anerkjent som minoritetsspråk i Norge i 2005.

7.1.b:

Norske rom bor i ulike deler av landet, de fleste på det sentrale østlandet. De fleste rom har romanes som førstespråk.

7.1.c og d:

Det ble opprettet en tilskuddsordning for nasjonale minoriteter i 2000. Fra 2019 er ordningen forvaltet av Kulturrådet. Det kan blant annet søkes om tilskudd til prosjekter som har som mål å styrke nasjonale minoriteters språk. Det har blitt gitt tilskudd til oversettelse av bøker og materiell til romanes over denne ordningen. Det kan også søkes om driftstilskudd til organisasjoner for nasjonale minoriteter. Formålet er blant annet å styrke nasjonale minoriteters kultur, språk og egenorganisering.

Vi viser for øvrig til omtale av ny tolkelov under artikkel 10.4.a for nordsamisk.

7.1.e:

Møter med nasjonale minoritetsorganisasjoner

Kommunal- og moderniseringsdepartementet arrangerer årlige Kontaktforum hvor representanter for de nasjonale minoritetenes organisasjoner deltar. For å få med flere unge deltakere i forumet er det satt av ekstra plasser til personer under 30 år. I tillegg har departementet i rapporteringsperioden hatt møter med noen av organisasjonene enkeltvis etter ønske fra minoritetene selv.

Etter ønske fra organisasjonene reiste departementet i 2019 ut for å ha møter med hver enkelt organisasjon på deres hjemmebane. Det vil bli lagt opp til å ha årlige møter med minoritetene enkeltvis også framover. Det er også etablert et ungdomspanel med representanter fra alle de

nasjonale minoritetene, for å få innspill til det pågående arbeidet med stortingsmeldingen om nasjonale minoriteter.

7.1.f:

Romanes er ikke et standardisert skriftspråk. Det ikke gjennomført større tiltak for undervisning eller studier av romanes.

7.1.g:

Vi viser til omtale under artikkel 7.1.f for romanes.

7.1.h:

Kommunal- og moderniseringsdepartementet ga 50 000 kroner i tilskudd til oversettelse av en barnebok til romanes i 2017 og 50 000 kroner til å gi ut en lydbok på romanes i 2018. Kulturrådet ga 30 000 kroner i tilskudd til en lydbok på romanes i 2019.

Vi viser for øvrig til omtale under artikkel 7.1.f for romanes.

7.1.i:

Vi viser til omtale under artikkel 7.1.f for romanes.

Artikkel 7.2, jf. artikkel 7.5

Kulturdepartementet sendte i 2019 forslag til ny, helhetlig språklov på høring. I lovforslaget gis romanes status som nasjonalt minoritetsspråk i Norge. Lovforslaget pålegger offentlige organer ansvar for å verne og fremme romanes. Lovforslaget innebærer ingen sanksjoner, men Språkrådet får lovfestet oppgave om å gi råd til offentlige organer.

Artikkel 7.3, jf. artikkel 7.5

Språkrådet

Språkrådet arbeider for å synliggjøre og styrke romanes. Språkrådet jobber for å spre informasjon om minoritetsspråkene og deres situasjon til majoritetsbefolkningen. Språkrådet utgir tidsskriftet Språknytt hvert kvartal, og publiserer jevnlig kronikker på sine nettsider, og i dagspressen, med informasjon om minoritetsspråkene.

Utdanningsdirektoratets arbeid

I 2014 utga Utdanningsdirektoratet informasjonsheftet "Våre nasjonale minoriteter." I forbindelse med nye læreplaner i grunnopplæringen fra høsten 2020 har Utdanningsdirektoratet endret de innledende tekstene til heftet slik at de inneholder oppdatert informasjon knyttet til rammeplan for barnehagen, læreplanverket for grunnopplæringen og øvrig regelverk. Målgruppen er ansatte i barnehager og skoler. I overordnet del av læreplanverket for grunnopplæringen omtales de nasjonale minoritetene. Det presiseres at de har status som nasjonale minoriteter i tråd med våre internasjonale forpliktelser, at de har bidratt til å forme den norske kulturarven, og at opplæringen skal gi kunnskap om disse folkegruppene. Elevene skal lære om de nasjonale minoriteter i flere fag, og de nasjonale minoritetene inngår i ulike læreplaner både som kompetansemål i fag og i de andre tekstene "Om faget." I samfunnsfag er det for eksempel kompetansemål om de nasjonale minoritetene med god progresjon på alle trinn det er angitt mål etter. Læreplanene inneholder også kunnskap om nasjonale minoriteter i andre fag som norsk, naturfag, KRLE, mat og helse og kunst og håndverk.

[Artikkel 7.4, jf. artikkel 7.5](#)

Vi viser til omtale under artikkel 7.1.e for romanes.

Vi viser for øvrig til omtalen av forslag til ny, helhetlig språklov under artikkel 7.2 for romanes over.

[Artikkel 7.5](#)

Vi viser til svar under artikkel 7.1-7.4 over.

Oppfølging av anbefalinger fra Ministerkomiteen og Ekspertkomiteen

Anbefalinger fra Ministerkomiteen

4. Utarbeider en strategi og treffer proaktive tiltak for å fremme romani og romanes, i samarbeid med språkbrukerne.

Språkrådets arbeid

Språkrådet arbeider for å synliggjøre og styrke romani og romanes. Språkrådet har de siste årene deltatt i en rådgivende rolle på en serie fellesmøter mellom organisasjoner for romanifolk/ tatere, der revitalisering og normering av romani har vært hovedtema. Språkrådet har også hatt samme rolle på en serie møter med Romano Kher – Romsk kultur- og ressurscenter, der normeringsarbeid for romanes har vært hovedtema. Begge disse møterekkenes er planlagt å fortsette framover, og Språkrådet vil fortsatt tilby sin kompetanse til å gi råd i revitaliserings- og normeringsarbeid på disse møtene. Romano Kher – Romsk kultur- og ressurscenter oppgir at et mål med prosjektet er å utvikle en ABC-bok som skal være basis for rettskrivning av romanes i Norge, og som skal kunne brukes i opplæring. I tillegg skal det lages en nettressurs med praktiske oppgaver, med utgangspunkt i ABC-boka.

5. Sørger for undervisning og studier av romani og romanes på alle passende nivåer.

Vi viser til det som er rapportert på for romanes over.

[Anbefalinger om umiddelbare tiltak fra Ekspertkomiteen for romanes](#)

a. Skaffe informasjon om situasjonen for romanes som eget språk.

Romano Kher og Språkrådet

Romano Kher – Romsk kultur- og ressurscenter, som er et resultat av statens kollektive oppreisning til norske rom, ble etablert i 2018. Senteret har etablert et samarbeid med Språkrådet om romanes. Bedre dokumentasjon av romanes som språk har vært et delmål for Språkrådets arbeid med romanes.

Vi viser for øvrig til nærmere omtale av Romano Kher under artikkel 5 i Norges femte periodiske rapport om gjennomføringen av Europarådets rammekonvensjon om beskyttelse av nasjonale minoriteter.

b. Treffe proaktive tiltak for å fremme romanes, i samarbeid med språkbrukerne.

Romano Kher har oversatt bøker og publikasjoner fra norsk til romanes, i samarbeid med romske språkbrukere.

c. Oppmuntre til bruk av romanes, muntlig og skriftlig, i utdanning, i media og i kulturaktiviteter og -anlegg.

Nettbasert TV-kanal med nyheter for og med rom

Romano Kher står bak "Nevimos Norvego" ("Nyheter Norge"), en nettbasert TV-kanal med nyheter for og med rom. Facebooksiden "Nevimos Norvego" er kanalens plattform. Kanalen formidler nyheter og debatter. Formidlingen skjer på både romanes og norsk.

NRKs forpliktelser

Forpliktelsene NRK har overfor nasjonale og språklige minoriteter omfatter et krav om at NRK skal tilby programmer for disse gruppene. I allmennkringkastingsrapporten (siste fra 2018) konkluderer Medietilsynet med at NRK oppfyller kravet om å ha programmer for nasjonale og språklige minoriteter. NRK har også en forpliktelse om å formidle kunnskap om ulike minoritetsgrupper og om mangfoldet i det norske samfunnet.

d. Fjerne enhver uberettiget forskjell, utelukkelse, begrensning eller fortrinn i sammenheng med bruk av romanes.

Vi viser til omtale av forslag til helhetlig språkløp under artikkel 7.2 for romanes.

e. Inkludere respekt, forståelse og toleranse for romanes blant målene for utdanning, lærerutdanning og media.

Kunnskap om nasjonale minoriteter

I overordnet del av læreplanverket for grunnopplæringen omtales de nasjonale minoritetene. Det presiseres at de har status som nasjonale minoriteter i tråd med våre internasjonale forpliktelser, og at de har bidratt til å forme den norske kulturarven, og at opplæringen skal gi kunnskap om disse folkegruppene. Elevene skal lære om de nasjonale minoritetene i flere fag, og de inngår i ulike læreplaner både som kompetansemål i fag og i de andre tekstene "Om faget." I samfunnsfag er det for eksempel kompetansemål om de nasjonale minoritetene med god progresjon på alle trinn det er angitt mål etter. Det er også eksplisitt innhold om nasjonale minoriteter i andre fag som norsk, naturfag, KRLE, mat og helse, og kunst og håndverk.

Dembra

Dembra (Demokratisk beredskap mot rasisme og antisemittisme) er et offentlig finansiert program som støtter skoler og lærerutdanninger i arbeidet med forebygging av gruppefiendtlighet og udemokratiske holdninger. Vi viser til nærmere omtale av Dembra i Norges femte periodiske rapport om gjennomføringen av Europarådets rammekonvensjon om beskyttelse av nasjonale minoriteter under artikkel 6.

Vi viser for øvrig til omtalen av forpliktelsene NRK har overfor nasjonale og språklige minoriteter under anbefaling c. for romanes.

[Ytterligere anbefalinger fra Ekspertkomiteen for romanes](#)

f. Legge til rette for anerkjennelse av romanes og iverksette besluttsom handling for å øke bevisstheten om romanes som et uttrykk for kulturell rikdom.

Vi viser til omtale av forslag til helhetlig språkløp under artikkel 7.2 for romanes og omtalen av forpliktelsene NRK har overfor nasjonale og språklige minoriteter under anbefaling c. for romanes.

g. Oppmuntre til forskning på og undervisning i romanes på universitetsnivå.

Vi viser til omtale under artikkel 7.1.f for romanes.

h. Fremme tverrnasjonale utvekslinger til beste for romanes på de felter som er omfattet av denne pakt

Vi viser til omtale under artikkel 7.1.f for romanes.

i. Styrke mekanismen for samråd med de romanestalende slik at man kan ta i betraktning de behov og ønsker som uttrykkes av de romanestalende.

Vi viser til omtale under artikkel 7.1.e for romanes.

Romani

Del II

Mål og prinsipper tilstrebet i samsvar med artikkel 2, paragraf 1

Artikkel 7

Mål og prinsipper

Romani er anerkjent som et ikke-territoriant språk under minoritetsspråkpakten. Ifølge artikkel 7.5 forplikter partene seg til å anvende, med tilbørlige endringer (*mutatis mutandis*), prinsippene nedfelt i artikkel 7.1-7.4 på ikke-territoriale språk, med de mulige begrensninger som følger av artikkel 7.5, 2. setning.

Artikkel 7.1.(a, b, c, d, e, f, g, h, i), jf. artikkel 7.5

7.1.a:

Romani ble anerkjent som minoritetsspråk i Norge i 2005.

7.1.b:

Romanifolket/taterne bor i ulike deler av landet, og romani er i bruk blant en del av folkegruppen der de bor.

7.1.c:

Det ble opprettet en tilskuddsordning for nasjonale minoriteter i 2000. Fra 2019 er ordningen forvaltet av Kulturrådet. Det kan blant annet søkes om tilskudd til prosjekter som har som mål å styrke nasjonale minoriteters språk over tilskuddsordningen, og det har blitt gitt tilskudd til språkprosjekter på romani. I tillegg blir det gitt driftstilskudd til organisasjoner for nasjonale minoriteter over tilskuddsordningen. Formålet er blant annet å styrke nasjonale minoriteters kultur, språk og egenorganisering.

Det ble etablert en egen tilskuddsordning for romanifolket/taterne i 2019 som blir forvaltet av Kulturrådet. Over tilskuddsordningen blir det gitt tilskudd til språk- og kulturprosjekter for romanifolket/taterne, og folkegruppen vil bli involvert i arbeidet med tilskuddsordningen. I 2017 og 2018 ble det gitt tilskudd til språkprosjekter for romani over en midlertidig tilskuddordning som ble forvaltet av Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

7.1.d:

Språkrådet arrangerte et seminar om romanispråk, -kultur og -musikk i 2017. Språkrådet deltar også i et samarbeid med romanifolket/taternes organisasjoner om revitalisering av språket.

Vi viser for øvrig til omtale av ny tolkelov under artikkel 10.4.a for nordsamisk.

7.1.e:

Møter med nasjonale minoritetsorganisasjoner

Kommunal- og moderniseringsdepartementet arrangerer årlige Kontaktforum hvor representanter for de nasjonale minoritetenes organisasjoner deltar. For å få med flere unge deltakere i forumet er det satt av ekstra plasser til personer under 30 år. I tillegg har departementet i rapporteringsperioden hatt møter med noen av organisasjonene enkeltvis etter ønske fra minoritetene selv.

Etter ønske fra organisasjonene reiste departementet i 2019 ut for å ha møter med hver enkelt organisasjon på deres hjemmebane. Det vil bli lagt opp til å ha årlige møter med minoritetene enkeltvis også framover. Det er også etablert et ungdomspanel med representanter fra alle de nasjonale minoritetene, for å få innspill til det pågående arbeidet med stortingsmeldingen om nasjonale minoriteter.

7.1.f:

Doktoravhandling om romani

Det er skrevet en doktoravhandling om historien til språket romani i 2016.

Det ikke gjennomført tiltak for undervisning eller studier av romani.

7.1.g:

Vi viser til omtale under artikkel 7.1.c for romani.

7.1.h:

Tilskudd til språkprosjekter

Kommunal- og moderniseringsdepartementet ga i 2017 og 2018 totalt 100 000 kroner i tilskudd til å arrangere seminarer om romani. I tillegg er det gitt tilskudd til å utvikle en romani-app, som skal bidra til språklæring. Over tilskuddsordningen til romanifolket/taterne, som er forvaltet av Kulturrådet, ble det i 2019 gitt 100 000 kroner i tilskudd til et romani-språkprosjekt.

7.1.i:

Kommunal- og moderniseringsdepartementet kjenner til at det har vært et samarbeid mellom norske romanifolk/tatere og representanter fra Sverige i et språkprosjekt som er finansiert over en tilskuddsordning som departementet forvaltet.

[Artikkel 7.2, jf. artikkel 7.5](#)

Kulturdepartementet sendte i 2019 forslag til ny, helhetlig språklov på høring. I lovforslaget gis romani status som nasjonalt minoritetsspråk i Norge. Lovforslaget pålegger offentlige organer ansvar for å verne og fremme romani. Lovforslaget innebærer ingen sanksjoner, men Språkrådet får lovfestet oppgave om å gi råd til offentlige organer.

[Artikkel 7.3, jf. artikkel 7.5](#)

Språkrådets arbeid

Språkrådet arbeider for å synliggjøre og styrke romani. Språkrådet har jobbet for å spre informasjon om minoritetsspråkene og deres situasjon til majoritetsbefolkningen. Språkrådet utgir tidsskriftet Språknytt hvert kvartal. I et nummer av Språknytt i 2018 hadde Sergej Munkvold en artikkel med populærvitenskapelig informasjon om romani. Språkrådet publiserer også jevnlig kronikker på sine nettsider og i dagspressen, med informasjon om minoritetsspråkene.

NRKs forpliktelser

Forpliktelsene NRK har overfor nasjonale og språklige minoriteter omfatter et krav om at NRK skal tilby programmer for disse gruppene. Videre skal NRK formidle kunnskap om ulike minoritetsgrupper og om mangfoldet i det norske samfunnet. I allmennkringkastingsrapporten (siste fra 2018) konkluderer Medietilsynet med at NRK oppfyller kravet om å ha programmer for nasjonale og språklige minoriteter.

Vi viser for øvrig til omtale av utdanningsdirektoratets arbeid under artikkel 7.3, jf. artikkel 7.5 for romanes.

[Artikkel 7.4, jf. artikkel 7.5](#)

Vi viser til omtale under artikkel 7.1.e for romani.

Vi viser for øvrig til omtalen av forslag til ny, helhetlig språklov under artikkel 7.2 for romani over.

[Artikkel 7.5](#)

Vi viser til svar under artikkel 7.1-7.4 over.

Oppfølging av anbefalinger fra Ministerkomiteen og Ekspertkomiteen

Anbefalinger fra Ministerkomiteen

4. Utarbeider en strategi og treffer proaktive tiltak for å fremme romani og romanes, i samarbeid med språkbrukerne.

Vi viser til omtale av anbefalingen under behandlingen av romanes over.

5. Sørger for undervisning og studier av romani og romanes på alle passende nivåer.

Vi viser til det som er rapportert på for romani over.

Anbefalinger om umiddelbare tiltak fra Ekspertkomiteen for romani

a. Treffe proaktive tiltak for å fremme romani, i samarbeid med språkbrukerne.

Det er opprettet en tilskuddsordning, forvaltet av Kulturrådet, som skal bidra til å utvikle og synliggjøre romanifolket/taternes kultur, språk og historie.

Vi viser for øvrig til omtalen av forpliktelsene NRK har overfor nasjonale og språklige minoriteter under artikkel 7.3 for romani.

b. Oppmuntre til bruk av muntlig og skriftlig romani i utdanning, i media og i kulturaktiviteter og -anlegg.

Det er opprettet en tilskuddsordning, forvaltet av Kulturrådet, som skal bidra til å utvikle og synliggjøre romanifolket/taternes kultur, språk og historie.

Vi viser for øvrig til svar på anbefaling "a" rett over og ellers til omtalen av forpliktelsene NRK har overfor nasjonale og språklige minoriteter under artikkel 7.3 for romani.

c. Fjerne enhver uberettiget forskjell, utelukkelse, begrensning eller fortrinn i sammenheng med bruk av romani.

Vi viser til omtalen av forpliktelsene NRK har overfor nasjonale og språklige minoriteter under artikkel 7.3 for romani.

d. Inkludere respekt, forståelse og toleranse for romani blant målene for utdanning, lærerutdanning og media.

Kunnskap om nasjonale minoriteter

I overordnet del av læreplanverket for grunnsopplæringen omtales de nasjonale minoritetene. Det presiseres at de har status som nasjonale minoriteter i tråd med våre internasjonale forpliktelser, og at de har bidratt til å forme den norske kulturarven, og at opplæringen skal gi kunnskap om disse folkegruppene. Elevene skal lære om de nasjonale minoriteter i flere fag, og de inngår i ulike læreplaner både som kompetansemål i fag og i de andre tekstene "Om faget." I samfunnsfag er det for eksempel kompetansemål om de nasjonale minoritetene med god progresjon på alle trinn det er angitt mål etter. Det er også eksplisitt innhold om nasjonale minoriteter i andre fag som norsk, naturfag, KRL, mat og helse og kunst og håndverk.

Vi viser for øvrig til omtalen av forpliktelsene NRK har overfor nasjonale og språklige minoriteter under artikkel 7.3 for romani.

[Ytterligere anbefalinger fra Ekspertkomiteen for romani](#)

e. Legge til rette for anerkjennelse av romani og iverksette besluttsom handling for å øke bevisstheten om romani som et uttrykk for kulturell rikdom.

Vi viser til omtale av forslag til helhetlig språklov under artikkel 7.2 for romani og omtalen av forpliktelsene NRK har overfor nasjonale og språklige minoriteter under artikkel 7.3 for romani.

f. Videreføre innsatsen for å oppmuntre til forskning på og undervisning i romani på universitetsnivå.

Ingen innspill.

g. Fremme tverrnasjonale utvekslinger til beste for romani på de felter som er omfattet av denne pakt

Ingen innspill.

h. Styrke mekanismen for samråd med de romanitalende slik at man kan ta i betraktning de behov og ønsker som uttrykkes av de romanitalende.

Ingen innspill.

Vedlegg

Vedlegg 1

Tilskudd til språktiltak fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Kommunal- og moderniseringsdepartementet forvaltet tilskuddsordningen til nasjonale minoriteter fram til 2019 og en midlertidig tilskuddsordning til romanifolket/taterne i 2017 og 2018. Fra 2019 er ordningene forvaltet av Kulturrådet. I tillegg forvaltet departementet tilskuddsordningen til kvensk språk og kvensk/norskfinsk kultur til og med 2019. Under er en oversikt over tilskudd gitt til de ulike minoritetene over de ulike ordningene.

Tilskudd til nasjonale minoriteter			
<i>Formål: Blant annet å formidle kunnskap om situasjonen for minoritetsgruppen og å styrke de nasjonale minoritetenes kultur og språk.</i>			
Årstall	Mottaker	Prosjekt	Beløp NOK
2016	Jødisk museum i Oslo	Jiddisch-kurs	90 000
2017	Sjuvlino Kerr	Oversettelse av barnebok til romanes	50 000
2018	Romsk kultur- og ressurscenter	Lydbok på romanes	50 000
Midlertidig tilskuddsordning til romanifolket/taterne			
<i>Formål: Å bidra til å gjenreise, utvikle og synliggjøre romanifolket/taternes kultur, språk og historie</i>			
Årstall	Mottaker	Prosjekt	Beløp NOK
2017	Taternes landsforening	Seminar om romanispråk	43 000
2018	Taternes landsforening	Seminar om romanispråk	50 000
Tilskudd til kvensk språk og kultur			
<i>Formål: Blant annet å formidle kunnskap om situasjonen for minoritetsgruppen og å styrke de nasjonale minoritetenes kultur og språk.</i>			
Årstall	Mottaker	Prosjekt	Beløp NOK
2016	Halti kvenkultursenter	Drift	700 000
2016	Storfjord språksenter	Drift	700 000
2016	Ruijan Kaiku	Drift av kvensk avis	750 000
2016	Porsanger menighet	Lettleste bøker på kvensk	80 000
2016	Tana kvenforening	Språkopplæring	5 000
2016	Modhi Rohkee	Dataspillet Ruija	180 000
2016	Alta kvenforening	Språk- og kulturkvelder	20 000
2016	Troms fylkeskommune	Handlingsplan for kvensk språk i Troms	300 000
2016	Nord-Hålogaland bispedømmeråd	Kvensk salmeprosjekt	50 000
2016	Kainun institutti – Kvensk institutt	Videreutvikling av kvensk språkverktøy	750 000
2016	Grom AS	Læremiddel for kvensk språk i barnehager	400 000
2017	Halti kvenkultursenter	Driftsmidler	720 000
2017	Storfjord språksenter	Driftsmidler	720 000
2017	Ruijan Kaiku	Drift av kvensk avis	750 000

2017	Kainun institutti – Kvensk institutt	Kvensk språkveir i barnehage	450 000
2017	Kainun institutti – Kvensk institutt	Kvensk språkveknologi	700 000
2017	Halti kvenkultursenter	Dokumentasjonsarbeid om kvensk kulturarv og barnelitteratur på kvensk	200 000
2017	Alta kvenforening	Språk- og kulturprosjekt	12 000
2017	Modhi Rohkee	Kvensk dataspill	180 000
2017	Halti kvenkultursenter	Driftsmidler	720 000
2017	Nordhålogaland bispedømmeråd	Kvenske salmeprojekt	50 000
2017	Porsanger menighet	Lettleste bøker på kvensk	50 000
2018	Halti kvenkultursenter	Driftsmidler	750 000
2018	Storfjord språksenter	Driftsmidler	750 000
2018	Ruijan Kaiku	Drift av kvensk avis	800 000
2018	Porsanger kommune	Etablering av språksenter	1 000 000
2018	Kvænangen kommune	Etablering av språksenter	560 000
2018	Vadsø museum	Etablering av språksenter	1 000 000
2018	Halti kvenkultursenter	Kielaalto - kvensk språkbølge	300 000
2018	Alta kvenforening	Vitalisering av kvensk språk og kultur	30 000
2018	Norske Kveners Forbund - Ruijan Kveeniliitto	Kvenske språktiltak	100 000
2018	Kainun institutti – Kvensk institutt	Læremidler for kvenske språkveir	800 000
2018	Norske kvener Lakselv	Revitalisering av språk og kultur	30 000
2018	Finnmark fylkesbibliotek	Kvensk litteratur	50 000
2019	Halti kvenkultursenter	Driftsstøtte	775 000
2019	Storfjord språksenter	Driftsstøtte	775 000
2019	Kvænangen språksenter	Driftsstøtte	775 000
2019	Porsanger språksenter	Driftsstøtte	452 000
2019	Vadsø språksenter	Driftsstøtte	415 000
2019	Ruijan Kaiku	Drift av kvensk avis	800 000
2019	Nordavis/Ruijan Kaiku	Forprosjekt: Kvenske radiosendinger	90 000
2019	Kainun institutti – Kvensk institutt	Kvensk språkveknologi	700 000
2019	Kainun institutti – Kvensk institutt	Brettspill på kvensk	700 000
2019	Siivet AS	Kvensk E-bok	250 000
2019	Sana-arkku	Lærebok i kvensk	300 000
2019	Nordreisa kvensk-finsk forening	Revitalisering av reisakvensk	60 000
2019	Porsanger kirkekontor	Lettleste bøker på kvensk	80 000
2019	Nord-Hålogaland bispedømmeråd	Kvensk salmeprojekt	320 000
2019	Grom AS	Kvensk språkverktøy for barnehager	530 000
2019	OsloMet	Kvenske sanger og regler i sang-app	105 000
2019	Idut AS	Utgivelse av kvensk roman	143 000

Vedlegg 2

Tildelinger til språktiltak for nasjonale minoriteter fra Norsk kulturråd og Norsk kulturfond

Norsk kulturfond forvalter mange tilskuddsordninger rettet mot kunst- og kulturfeltet. I rapporteringsperioden er samiske kunstnere og kulturaktører tildelt midler innen blant annet litteratur, kulturvern, scenekunst og musikk. I samisk kunst- og kulturvirksomhet finner man ofte en tett kobling mellom språk, kunst, håndverk og kulturarv, og det er derfor verken hensiktsmessig eller mulig å skille ut rene språkprosjekter blant de tildelte midlene. Vi nøyer oss derfor med å vise til omtale av tilskuddene til samiske formål under vedlegg til rapporten på rammekonvensjonen.

Kvensk

Norsk kulturråd - Drift- og prosjekttilskudd til nasjonale minoriteter			
<i>Formål: Blant annet å formidle kunnskap om situasjonen for minoritetsgruppen og å styrke de nasjonale minoritetenes kultur og språk.</i>			
Årstall	Mottaker	Prosjekt	Beløp NOK
2019	Nord-Troms museum	Våre tradisjoner lever - seminar om kvensk immateriell kulturarv	70 000
2019	Kvenlandsforbundet	Kvensk teater - på kvensk	70 000
2019	Norske Kveners Forbund - Ruijan Kveeniliitto	Ungdomsprosjekt innen organisasjonen	40 000
2019	Kvenlandsforbundet	Nettverk for kvensfinsk folkemusikk	70 000
2019	Astrid Serine Hoel	Merenneidon helmet - Havfruas perler. Forestilling for barn som fremmer kvensk identitet og tilhørighet	80 000
2019	Idut AS	Utgivelse av kvensk roman "Johannes" av Alf Nilsen-Børsskog	150 000
2019	Kvenlandsforbundet	Driftstilskudd for utvikling av organisasjoner	550 000
2019	Norske Kveners Forbund - Ruijan Kveeniliitto	Driftstilskudd for utvikling av organisasjoner	1 890 000
2019	Norsk Finsk forbund	Driftstilskudd for utvikling av organisasjoner	440 000
Norsk kulturfond – Litteraturformidling			
<i>Formål: Bidra til at en stor bredde av litteratur primært på norsk eller samisk blir profesjonelt formidlet til det allmenne publikum.</i>			
Årstall	Mottaker	Prosjekt	Beløp
2016	Finnmark fylkeskommune	Finnmark internasjonale litteraturfestival 2016 (Festivalprogrammet inkluderte norsk, samisk og kvensk litteratur)	125 000
2017	Finnmark fylkesbibliotek	Finnmark internasjonale litteraturfestival: Finnlitt 2018 (Festivalprogrammet inkluderte norsk, samisk og kvensk litteratur)	175 000
Norsk kulturfond - Tverrfaglige tiltak			
<i>Formål: Stimulere til nytenkning, innovasjon og utforskning gjennom tverrfaglig samarbeid på tvers av kunst- og kulturfeltene, og sektorens samhandling med samfunnet for øvrig.</i>			
Årstall	Mottaker	Prosjekt	Beløp

2017	Halti Kvenkultursenter	Arrangementstøtte til Paaskiviikko – Kvenske kulturdager i Nord-Troms (kvensk språk, kultur og historie)	250 000
2018	Halti Kvenkultursenter	Arrangementstøtte til Paaskiviikko – Kvenske kulturdager i Nord-Troms (kvensk språk, kultur og historie)	250 000
2019	Halti Kvenkultursenter	Arrangementstøtte til Paaskiviikko – Kvenske kulturdager i Nord-Troms (kvensk språk, kultur og historie)	250 000
2020	Halti Kvenkultursenter	Arrangementstøtte til Paaskiviikko – Kvenske kulturdager i Nord-Troms (kvensk språk, kultur og historie)	250 000

Romani

<p>Norsk kulturråd - Den kollektive oppreisningen til romanifolket/taterne <i>Formål: Bidra til å synliggjøre og utvikle denne gruppens kultur, språk og historie.</i></p>			
Årstall	Mottaker	Prosjekt	Beløp
2019	Taterne /Romanifolkets menneskerettighetsforening	Språkprosjekt	100 000
<p>Norsk kulturråd - Drift- og prosjekttilskudd til nasjonale minoriteter <i>Formål: Blant annet å formidle kunnskap om situasjonen for minoritetsgruppen og å styrke de nasjonale minoritetenes kultur og språk.</i></p>			
Årstall	Mottaker	Prosjekt	Beløp
2019	Landsorganisasjonen for Romanifolket	Gjerstadholmen - minnesmerke over båtreisende.	60 000
2019	Ammilo AS.	Dokumentasjon og formidling av romani. Språkprosjekt	155 000
2019	Taternes landsforening.	Taternes julekonsert.	60 000
2019	Skøyerstaten teater.	Se min ild - musikalsk teaterforestilling om Tater-Milla.	50 000
2019	Landsorganisasjonen for Romanifolket	Kulturmonstring - språkmonstring.	60 000
2019	Taternes landsforening	Driftstilskudd for utvikling av organisasjoner	480 000
2019	Landsorganisasjonen for Romanifolket	Driftstilskudd for utvikling av organisasjoner	420 000
<p>Norsk kulturfond - Kulturvern <i>Formål: Formålet med ordningen er å stimulere til prosjektbasert arbeid med innsamling, dokumentasjon, bevaring og formidling av materiale som utgjør grunnlaget for økt kunnskap om historie, kunst, kulturer og samfunnsliv i Norge fram til i dag.</i></p>			
Årstall	Mottaker	Prosjekt	Beløp

2018	Linda Mariana Aleksandersen	Forprosjekt på språkapp for romani	60 000
2019	Linda Mariana Aleksandersen	Språkapp for romani	45 000
2019	May-Lill Ljosdal	Innsamling, kartlegging og transkribering av John Ljosdals verk og historie	10 000

Romanes

Norsk kulturråd - Drift- og prosjekttilskudd til nasjonale minoriteter

Formål: Blant annet å formidle kunnskap om situasjonen for minoritetsgruppen og å styrke de nasjonale minoritetenes kultur og språk.

Årstall	Mottaker	Prosjekt	Beløp
2019	Kulturforeningen Yagori i Oslo	Sigøynermusikkfestivalen Yagori (språk)	270 000
2019	Kirkens Bymisjon/Romano Kher/Romsk kultur og ressurscenter	Romane Chabenata - romsk kokeprogram på YouTube (språk)	120 000
2019	Kirkens Bymisjon/Romano Kher/Romsk kultur og ressurscenter	Barneblikk. Legge til rette for at norske barn med rombakgrunn kan få uttrykke og utforske hva det betyr for dem å være rom i dag (språk)	80 000

Norsk kulturfond – Litteraturformidling

Formål: Bidra til at en stor bredde av litteratur primært på norsk eller samisk blir profesjonelt formidlet til det allmenne publikum.

Årstall	Mottaker	Prosjekt	Beløp
2019	Mikajela Nilsen	Alladin som lydbok på romanes (eventyret om Aladdin formidlet til romanestående barn)	30 000

Norsk kulturfond – Musikk

Formål: Tilskuddsordninger som skal stimulere til å skape ny musikk og til innspilling og publisering av musikk, samt til arrangør-, konsert- og turnévirksomhet over hele landet innen alle musikkjangre.

Årstall	Mottaker	Prosjekt	Beløp
2015	Kulturforeningen lagori	Sigøynermusikkfestival Yagori	250 000
2016	Kulturforeningen lagori	Sigøynermusikkfestival Yagori	250 000
2017	Kulturforeningen lagori	Sigøynermusikkfestival Yagori	250 000
2018	Kulturforeningen lagori	Sigøynermusikkfestival Yagori	200 000
2019	Kulturforeningen lagori	Sigøynermusikkfestival Yagori	200 000

Vedlegg 3

Tilskudd til kvenske språktiltak fra Troms og Finnmark fylkeskommune

Forvaltningen av tilskuddsordningen til kvensk språk og kvensk/norskfinsk kultur ble flyttet fra Kommunal- og moderningsdepartementet til Troms og Finnmark fylkeskommune fra 1. januar 2020.

Tilskudd til kvensk språk og kvensk/norskfinsk kultur			
<i>Formål: Tilskuddsordningen skal bidra til revitalisering av kvensk språk og til å fremme kvensk/norskfinsk kultur, spesielt å fremme kvensk språk og kvensk og norskfinsk identitet hos barn og unge.</i>			
Årstall	Mottaker	Prosjekt	Beløp
2020	Storfjord språksenter	Drift	800 000
2020	Hallti kvenkultursenter	Drift	800 000
2020	Kvæningen språksenter	Drift	800 000
2020	Kvensk språksenter Vadsø	Drift	800 000
2020	Porsanger kvenske språksenter	Drift	800 000
2020	Ruijan Kaiku	Drift av kvensk avis	830 000
2020	Lise Brekmo	Kvenskspråklig spillefilm	120 000
2020	Kainun institutti - Kvensk institutt	Videreutvikling av kvensk språk-app og brettspill på kvensk	345 000
2020	Kainun institutti - Kvensk institutt, Ruijan Kaiku/Altaposten, Ruijan kveeniliitto	Kvensk journalistpraksisordning – pilotprosjekt	368 000
2020	Kvensk språksenter Vadsø	Kvensk podcast	77 000
2020	Ane Ragnfrid Huru	Bokprosjekt på kvensk	100 000
2020	Kvæningen språksenter	Kvensk språkpakke til barnehagebarn	75 000
2020	Kåfjord kommune	Kvensk språkdusj for barnehagebarn	95 000
2020	Maureen Bjerkan Olsen	Tospråklig bokprosjekt	78 000
2020	Nordreisa kvensk-finsk forening	Revitalisering av reisakvensk og finsk dagligtale	60 000
2020	Ruijan Kaiku	Kvenske radiosendinger	150 000
2020	Siivet AS	Kvensk animasjonsfilm for barn	75 000
2020	Siivet AS	E.bok på kvensk og norsk	100 000